

ÁL-SHAKESPEAREI DRÁMÁK

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV

VIII.

KÉT NEMES ROKON

SZÍNMR ŐT FELVONÁSBAN

1634

FORDÍTOTTA

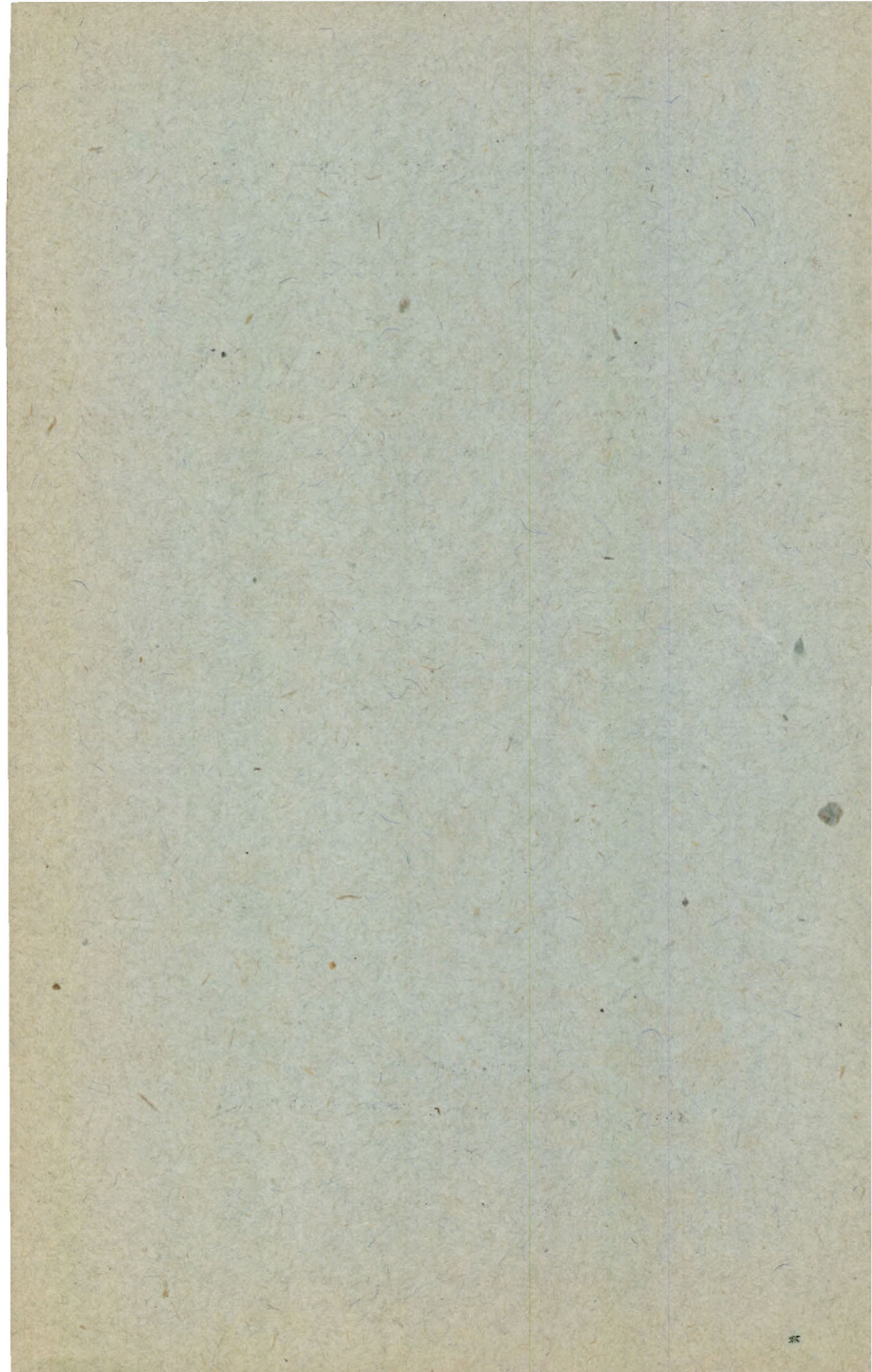
RÓZSA DEZSŐ

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1919

Ára 10 korona.



ÁL-SHAKESPEAREI DRÁMÁK

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV

VIII.

KÉT NEMES ROKON

SZÍNŰ ÖT FELVONÁSBAN

1634

FORDÍTOTTA

RÓZSA DEZSŐ

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1919

BEVEZETÉS.

A *Két nemes rokont* először 1634-ben adták ki, mint Fletcher és Shakespeare munkáját. Címlapja jelzi, hogy a király színészei adták elő a Blackfriars-ben. 1566-ból való Edwards Palamon and Arcyte című elveszett drámája, melyet Oxfordban játszottak, de ez — a meny-nyire a feljegyzésekből következtethetjük, különbözött a *Két nemes rokontól*. Tán egy ál-shakespeare-i dráma sem keltett annyi vitát, mint ez. Az bizonyos, hogy két szerző műve, de nem határolható el pontosan a két rész. Fletcherben majdnem mind megegyeznek az irodalomtörténétírók (a 2., 3., 4. felvonás csaknem egészen az övé). Sok érv szól Massinger szerzősége mellett: a jellemzés módja, az orvosi célzások, Massingernek hasonló tárgyú darabja (*The Lover's Progress*, melyben szintén két testvér szeret egy nőt). De ép annyi szól ellene, mint mellette. Némelyek szerint a nem Fletchertől származó részeket Beaumont írta. A kérdés eldöntve nincs.

A dráma stílusa Shakespeare élete végén írt drámainak stílusára emlékeztet, erre vall a gondolatok mélysége s a metaphorák bősége. Helyesen állapították meg, hogy nincs a darabban semmi, a mi Shakespeare-é ne lehetne, de olyan sincsen benne, a mi feltétlenül csak Shakespeare-től származhatik. Shake-

speare szerzősége ellen szól, hogy Shakespeare nem degradálhatta Opheliát a börtönőr leányának alakjáig. Emilia, bár néha Imogénre vagy Perditára emlékeztet, Fletcherre valló alak, valamint a börtönőr s a lovagok és a barátság felfogása is reá utal. Fletcher etikája halasztatja el Theseussal a házasságát az elején. Theseusból van valami Prosperoból és Periklesből, Gerrold, a pedáns iskolamester Holofernesre emlékeztet a Felsült szerelmesekben.

A *Két nemes rokon*ban harmonikus egységben együtt van középkori regény, erzsébetkori vigjáték és klasszikus legenda. Kiváló kutatók vannak azon a nézeten, hogy e drámát csak Shakespeare remekei múlják felül. Annyi bizonyos, hogy az ál-shakespeare-i drámák között a legnagyobb értékű. Gyönyörű a megnyitó jelenet; a befejezése nem nagyon elégít ki deus ex machinaszerű megoldásával. A jelenetek nagyon szabadon váltakoznak, a személyek sokat monologizálnak; sok a lyra, epika, legtöbb a retorika. A drámai valószínűség gyakran esik áldozatul a látványosságnak. Általában az egész dráma hosszadalmas: a börtönőr leányának örülési jelenetei, a jelenet a börtönőr és leánya közt, a nők könyörgése a viaskodó ifjak életéért stb. Sok a valószínűtlen elem; még oly csekélységekben is szembetűnő, hogy Arcitast álruhában nem ismerik fel s hogy földmivesnek tartva, mégis oly előkelő helyet biztosítanak neki az udvarban. A két ifjú jelleme nem sokban különbözik egymástól; mindkettő a vitézség és becsület mintaképe. Palemon mondja: én legyek az első paripa a fogat előtt, utánfogat nyomában nem leszek! Igazi szerelemről és szenvedélyről nincs itt szó, mert a két lovag csak látta Emiliát. Arcitas szerint nem árulás a szerelem oly szépség szolgálatában, mint a minő Emilia. Palemon

büszkén hirdeti, hogy hálóját sohasem vetette ki másnak hitvesére s hogy nem szabad visszaélni a kedvesnek nevével. A két nő alak rajza halvány, Emilia még határozottabb, mert igazi nőiessége inkább jut kifejezésre.

Egy helyütt azt találjuk :

Város e földteke s rejti ezer út,
S halál vásárterén mind összefut.

Ez a vásártér nagyon csendes a drámában, mely az igazi szenvedélyből keveset mutat. A halált tartják itt a dicsőség átkának s ez nehezedik szörnyű teherrel a két ifjúra, kik a nyomor és feledés gyermekeinek érzik magukat :

Megérik a szőlő, de nem nekünk,
Megjő a nyár is minden örömeivel,
S itt még hideg, holt tél vesz csak körül.

Csak az a vigaszuk, hogy ketten együtt szenvedik el a végzet dühét s ha így össze vannak nőve, nem veszhetnek el. Pessimismus hangzik ki a jó befejezés ellenére is ; az, hogy semmiség minden gyönyör, mely hívságokra csábítja az embert ; a külső csal, a mi külsőleg szép, az gonosz, «a ki nem ép olyan, mint ők, az barbár, s a ki itt barbár, az mind szörnyeteg». Szorongásoknak van kitéve az ember, «csak kardunk és ügyünk legyen velünk s akkor a halált is rendületlenül túrjuk el», mondja a két ifjú. Gyorsan kell cselekedni ; náluk többet ér már az első gondolat, mint másoknál hosszú megfontolás. De azért azt halljuk, hogy a ki a földnek kincseit akarja megismerni, az először hatoljon a mélybe. Kegyetlen bölcsesség az, mely a fiatal ágak virágát letépne csak azért, mert talán megrontanák a férgek. A tömeggel úszni kell,

mert a ki nem úszik az árral, az vagy elmerül, vagy pedig semmivé lesz erőlködése. Szomorú sors azé, a ki túléli a tömeg szeretetét. Vénus magasztalását találjuk, mert «általa forgatja meg a mankót a bēna is». Marsé a dicsőség azért, mert ő hozza helyre a ki-zökkent szörnyű időket s megrázza a romlott államok alapjait, régi korhadtt jogok felett tart végitéletet, meggyógyítja a földet ha beteg s megóvjá a világot attól, hogy végtelen sokaság el ne lepje . . .

A dráma forrása Chaucer The Knight's Tale-ja, melyet híven követ. Chaucernél nincs meg Hyppolita könyörgése az elején, az Emilia és a komorna közti társalgás. A drámában nem az van, hogy Pirithous jóindulattal viseltetik Arcitas iránt, és ezért szabadította ki, hanem, hogy *látogatóban* volt Theseusnál és egyszerűen kieszközölte szabadulását. A drámában Arcitasért küldenek és Palemon magában töpreng; Arcitas siráncozása távozásán nincsen a drámában. Ép így hiányzik Arcitas álomlátása, melyben őt Mercur Athén felé irányítja. Chaucernél Arcitast egy kamarás veszi magához, a drámában Theseus közelébe kerül. Chaucernél Palemon egy barát segélyével szökik meg; így válik feleslegessé a szerelmi viszony a börtönőr leányával. A dráma a kor követelményének tett eleget, midőn mellékcselekményt is adott. Chaucernél a megszökött Palemon az erdőben akart rejtőzni addig, míg Thebába mehetett, hogy ott barátaitól kérjen támogatást. Arcitassal való találkozása ugyanolyan Chaucernél, mint a drámában. Palemon szintén mint álnok barát ellen kel ki Arcitas ellen, ugyancsak másnapra mondja, hogy visszajön, mindkettőben arra jön Theseus, a nők kérése *rövidebb* a drámában, de közben Emilia azt akarja itt, hogy többé ne fogjanak érte

fegyvert Chaucer hosszadalmasan írja le a vitézi torna előkészületeit, a mi a drámában hiányzik, viszont ez a hosszadalmasság emlékeztet a dráma terjengős részleteire. Különböző a Venushoz és Dianához intézett ima, a drámában világosabb és érzelgősebb. Mások a jelek is, melyeket az istenek adnak, Venus és Mars vitája. A vitézi torna Chaucernél plasztikusabb, mert előttünk folyik le. Chaucernél nincs meg az a keleti motívum, hogy a kísérőknek is meg kell halniok. Chaucernél a bosszúnak egy szelleme jön elő a földből. A drámában rövidebb Arcitas búcsúzása az életől. Chaucer leírja a halotti szertartást is. A dráma befejezése részletesebb ; Chaucer sokat moralizál. A mi Chaucernél isteni szeszélyből történik, a drámában a véletlen benyomását teszi ránk, úgy látszik, mintha a sors játékszere lenne az ember. Chaucer felfogása derűsebb.

KÉT NEMES ROKON

SZÍN MŰ ÖT FELVONÁSBAN

SZEMÉLYEK.

Theseus, Athén fejedelme.

Pirithous, athéni vezér.

Artesius, athéni kapitány.

Palemon } Kreonnak, Théba királyának unokaöccsei.
Arcitas }

Valerius, thébai nemes.

Hat lovag.

Hirnők.

Börtönőr.

A börtönőr leányának kérője.

Doktor.

A börtönőr fivére.

A börtönőr barátai.

Nemesek.

Gerrold, iskolamester.

Hippolyta, amazon, Theseus menyasszonya.

Emilia, testvére.

Három királyné.

A börtönőr leánya.

Emilia komornája.

Falusiak, követek, Hyment megszemélyesítő férfi, fiú, hóhér,
őr, kísérők. Falusi nők, akik a nymphákat ábrázolják.

Szín: Athén és környéke, kivéve az első felvonásban, ahol
Théba és környéke a színhely.

PROLOGUS.

Rokonok az új színmű s szűz leányok,
Sok pénz száll, sok hő vágy eped utánok,
Ha épek s józanok ; pirulva, félve
Lép az új darab a násznép elébe.
Jó hírnevét habozva vesztí el,
S olyan, mint a leány, ki bájt lehel,
Nászéj után szűzi szerény marad,
S nem árul el gyengéd bántalmakat.
Ha tán játékunk is ilyen lehet?
Nemesb forrást nem tud a képzelet.
Mióta az egekbe költözött
Chaucer, a Pó s ezüstös Trent között
Nem élt még ily csodált költő ; mesét
— Mellyel megaranyozta hírnevét —
Nektek regél. De ha mindezt feledve,
Csak pisszegés száll, gyermekünk, füledbe,
Meg is rázná jó bátyánk csontjait,
Meghallanád sírjából sóhajit :
«El e fércművel, tőle a babér
Hervad fejemről s hírem mit sem ér,
S Robin Hoodnál is könnyebbé leszen
Sok híres munkám». Ez a félelem
Aggaszt ; tudjuk, merész és végtelen,
Feltörni hozzá. S vize mélyiben

Gyengék vagyunk, eláll lélekzetünk.
De nyujtsatok segítő kart nekünk,
S megmenekülve más irányt veszünk.
Mit látni fogtok, bár nem éri el
Művészetét, mégis megérdemel
Két órai vándorlást, nyugalom
Nektek s hamvára béke ; darabom
Ha kis unalmat el nem űzhetett,
Sokat veszünk s elhagyjuk e helyet.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENET.

Athén. Egy templom előtt. Belép Hymen, égő fáklyával; egy fiú, fehér köntösben, énekelve és virágokat szórva előtte halad; a Hymen követi egy nimfa, leomló hajfürtökkel, búzakaralászból font koszorúval; majd Theseus jő, két más nimfa között, fejükön szintén búzakaralász-koszorúval; Hippolytát, a menyasszonyt Pirithous vezeti s az egyik a füzért tartja feje fölött, fürtjei szintén leomlanak válláról s utána Emilia jő, a ki uszályát tartja; Artesius és kísérők.

(Zene.)

Tövistelen rózsaszálak,
Csodái a szinpompának,
S illatárral is tele;
Szegfűvirág, szűzi kép,
Egyszerűség, százszorszép,
S kakukfű, hűség jele;

Első tavaszi követ,
Mely vidáman integet,
Hóvirág, szemérmes,
Peremér, mely most fakadt ép,
Oszike, halványan is szép,
S szarkaláb, mely ékes.

A természet minden fénye
 Az új párnak gyönyörére,
 Lábuk elé hulljon.
 Enyhe lég bájos lakója,
 Egy madár se, dal hozója,
 Tova ne vonuljon.

Varjú, holló, vészjósoló,
 Kakukmadár, gyalázkodó,
 S szarka, mely csörög,
 Oltártok fölé ne szálljon,
 S viszály rátok ne találjon
 S tűnjék el velök.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Ha irgalom s nemesség van szivedben,
 Hallgass reám s kimélj meg!

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Ó anyádért,
 S ha szép magzatra vágyol szűz öledből,
 Hallgass reám s kimélj meg!

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Érte, kit
 Jupiter hitvesednek kiszemelt,
 S szent szűziségre, ó végy pártfogásba
 Gyászunkkal együtt. És ha neveden van
 Valami a vétkek könyvébe írva,
 E jó tetted hadd írta ki belőle!

THESEUS.

Kelj fel, szomoru hölgy!

HIPPOLYTA.

Kelj fel.

EMILIA.

Ne térdelj.

Minden nő, ha enyhíthetem síralmát,
Én bennem részvevő kebelre lel.

THESEUS.

Mi a kéréstek? Mind helyett beszélj.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Három királyné áll itt; férjeinket
A bűsz Creon dühe tiporta el.
Hollók fogát, a kányák karmait
S varjak csipését kell most tűrniök
Thébának gyűlölt mezején; tilos,
Hogy csontjaikat elégetve aztán
Poraikat hogy hamvvederbe tennők!
S az emberi gyűlölség szörnyű képét
A szent Phoebus áldott tekintetétől
El nem vihetjük s megölt férjeinknek
Holtteteme fertőzi meg a léget.
Ó irgalom, hatalmas földi bíró!
Ó húzd ki kardod, mely világ javára
Csak rettegést okozva sújt le s holt
Királyaink tetemit add ki nekünk,
Hogy elvihessük örök pihenőre.
S határtalan jószágod lássa meg,
Hogy koronás fejünket nincs hová
Lehajtanunk, csak ez, mely medve és
Oroszlán oduja s mindent befed.

THESEUS.

Ó keljetek fel! Ne térdeljetek.
 Beszédeitek oly mélyen meghatott,
 Hogy térdeitek megalázkodását
 Szó nélkül tűrtem el. Jól ismerem
 Holt férjeitek gyászos végzetét
 S a siralom boszúra ösztönöz.
 A te férjed Capaneus király volt
 S ép ily időbe esett esküvőtök,
 Mint az enyém lesz most; mint vőlegényt
 Láttam Mars oltáránál. Gyönyörű
 Voltál te akkor, Juno köpenye
 Se lehetett szebb, mint dús fürtjeid,
 És nem omolt vállára ékebben.
 Ép volt búzakalászos koszorúd még,
 S nem tépte meg vihar: Fortuna arcza
 Számodra csak mosollyal volt tele,
 S Herkules is — erőtlenül szemedtől —
 Nemei kacagányára dőlt le
 S megesküdt, hogy reszketnek inai.
 Ó siralom s idő, szörnyű emésztők,
 Mi mindent nyeltek méhetekbe el!

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Hiszem, hogy egy isten lehelte hős
 Lelkedbe szánalmában erejét
 S előre űz, hogy a védőnk lehess.

THESEUS.

Özvegy, ne nékem hajtsatok ti térdet,
 Hódoljatok sisakos Bellonának
 S könyörgjetek értem, harcostokért.
 Szívem szorul.

(Félrefordul.)

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Dicső Hippolyta,

Te rettegett amazon, ki megölted
A nagygyaru vadkant, oly erős
Karod, mint a milyen fehér! Nemed
Rabjává tetted vón' a férfinépet,
Ha urad itt, ki azért jött világra,
Hogy a teremtést tartsa fenn, amint
A természet formálta, nem szorított
Vón' vissza a határokig, ahonnan
Kitörtél. Ő egyszerre győzte meg
Erődet és vonzalmadat; ki ép oly
Zord harcos vagy, mint könyörűletes,
Hogy rajta mily hatalmad van, tudom
Szíveden ő tán nem uralkodott így,
Tiéd az ő ereje és szerelme!
Beszéded jelzi tetteinek útját!
Nők drága mintaképe, kérjed őt.
Hogy kardja árnyékában hűsítő
Enyhet találjunk, mi, kiket a harc
Tüze megperzselt! Kérd őt, hogy fölénk
Terjessze védőn. Mondd el, női hangon,
Oly nő hangján, mint mi vagyunk, zokogj,
Térdelj előtte, ámde ne tovább,
Mint fejvesztett gerlicze vergődése.
Beszélj úgy hozzá, mintha ő maga
Feküdnék vérrel áztatott mezőn,
Élettelen fogát a nap felé
Fordítná és a holdra vigyorogna.

HIPPOLYTA.

Szegény nő, szót se többet; higgy nekem,
Oly szívesen teszek én jót veled,
Mint amilyen örömmel indulok

Ez útra most. Síralmatok uram
 Szívét mélyen megrendíté ; beszélek
 Vele rögtön, hagyjuk töprengni kissé.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

(Emiliához.)

Könyörgő szóm jéggé fagyott s a bánat
 Tűzétől felengedve most cseppekké
 Olvad szét ; így a bánat is, alakját
 Nem lelve, a mélyebb erőnek enged.

EMILIA.

Kelj fel, arczodra szenvedés van írva.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Ó jaj nekem ! Olvasni nem tudod,
 Könyűimen keresztül láthatod,
 Mint kavicsokat átlátszó folyóban.
 Ó jaj, aki a földnek kincseit
 Akarja megismerni, az a mélybe
 Hatoljon ; az, ki egy kicsiny halacskám
 Után vágódik, vesse ki egész
 Szívem mélyéig horgát. Ó bocsáss meg,
 A nagy szükség, mely az észet élesíti,
 Eszelőssé tesz engem.

EMILIA.

Ah, ne szólj ;
 Aki nem látja és nem érezi
 Az esőt, hogyha benne áll, a nedves
 S száraz között különbséget nem ismer.
 Ha festmény lennél, csak művészi munka,
 Megvenné, hogy a gyötrelemtől óvjon.

A bánat megrendítő képe vagy te!
De hát nő vagy te is és bánatod
Úgy tépi szívem, hogy bátyám szívére
Is átsugárzik és irgalmat ébreszt,
Ha kőből volna is. Vigasztalódj hát!

THESEUS.

Templomba, el! Ügyeljünk, hogy a szent
Szerterrásból ne hagyjanak ki semmit.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Ez ünnepély tovább fog tartani,
S drágább lesz, mint a harcz védenczidért.
Gondold meg: híred visszhangozza az
Egész világ s a mit gyorsan cselekszel,
Nem elhamarkodott tett; többet ér
Az első gondolat, agyad szülötte,
Mint másoknál hosszas megfontolás.
Elmélkedésed is felér az ő
Cselekvésükkel, ámde — Jupiterre,
Ha tette készülsz haladéktalan,
Már győzől is, ép úgy, mint az oroszán,
Mely eltipor érintésével is.
Gondolj hát arra, dicső fejedelem,
Mily fekhelyük van holt királyainknak.

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Mily gyászos érzet kinoz fekhelyünkön,
Hogy férjeinknek nincs nyugvóhelyük.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Nincsen olyan, mely a holtakhoz illik.
Ki törrel, késsel, mérgezett itallal,

Halálugrással mond búcsút utált
Éltének, juttat árnyas sírhelyet
Az emberi részvét még annak is.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

És férjeinknek tetemét a nap
Felégeti, pedig mily jó királyok
Valának.

THESEUS.

Ez való igaz s szilárd
Akaratom, hogy vigaszt nyujtsak néktek.
A holtakat takarja sírhant, ám
Kreonnal meg kell küzdenem ezért.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Igen, még ez a munka vár reád.
Most kedvez az idő : holnap lehül
A tűz s hiú munkát csakis saját
Verejtékünk jutalmaz ; most nyugodt ő,
Nem is álmodja, hogy előtted állunk,
Hatalmas urunk és hozzád rebegve
Esdő imánkat, könyűinkbe fojtjuk.

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Most sujthatsz rá, győzelmi mámorában.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Mikor serege renyhe s jóllakott.

THESEUS.

Artesius, te legjobban tudod, mint
Készítsd elő ezt a vállalkozást ;

Szinét-javát válaszd ki seregemnek,
Amennyi kell ; eredj, szerezz be mindent.
Közben mi meg éltünk nagy eseményét
Intézzük el, megüljük esküvőnket,
Sorsunk merész tettét.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Távozzhatunk ;

Hát özvegyek maradjunk bánatunkban :
Reményünk éltét veszi e halasztás.

A HÁROM KIRÁLYNÉ.

Ég áldjon !

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Rosszkor jöttünk. Ám a bánat
Nem tudja az időt megválogatni
Az esdekléshez, mint az értelem, ha
Nincs meggyötörve.

THESEUS.

Asszonyok, a szent
Szolgálat, melyre készülök, előttem
Nagyobb cél, mint bármily harcz s közelebb áll
Hozzám, mint elmúlt életem, vagy a tettek,
Melyeket véghezviszek a jövőben.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Nem hallgatsz rám, látjuk, hiába kérünk.
Ha karjai, melyek elég erősek,
Hogy Zeust visszatartsák istenek
Tanácsától, ha átfonják nyakad
Igéző holdfény enyhe özönében, —

Ha égő ajka rád hullajtja édes
 Gyümölcse mézét s egybeforr tiédde,
 Mit is törődöl akkor rothadó
 Királyokkal s könnyárba fulladó
 Királynékkal? Mit bánt, amit nem érzel,
 Ha az, mit érzel, Marst is arra bírja,
 Hogy fegyverét eldobja? Tölts vele
 Egy éjt csupán és minden óra száz
 Órára köt le s mindent elfeledsz,
 Amihez nem e lakoma vezet.

HIPPOLYTA.

(Letérdel.)

Nem szívesen teszem, hogy tán haragra
 Lobbant kérésem, ám úgy gondolom,
 Minden nő méltán sújthat megvetéssel,
 Ha gyönyörömről le nem mondanék,
 Mely vágyamat csak mélyebbé teszi.
 Sürgős segítség kell az ő nehéz
 Bajukra, mely csak így gyógyítható meg.
 Ezért, uram, próbára hadd tegyem,
 Könyörgő szómnak mily ereje van.
 Lesz-e hatása, vagy elhangzik-e,
 Hogy erejét örökre elveszítse.
 Halaszd el hát ez ünnepélyt, helyezd
 Pajzsod szived elé, nyakad köré,
 Mely már enyém s melyet ezer örömmel
 Adok e szegény nők szolgálatára.

A HÁROM KIRÁLYNÉ.

(Emilidához.)

Ó támogass, a térded kell ügyünknek!

EMILIA.

Ha a testvér esdő szavára nem hajtsz,
Óly buzgón és hévvel, mint ő kívánja,
Ezentúl kérni tőled nem merek már,
S férjet se választok soha magamnak.

THESEUS.

Kelj fel, kérlek, magamtól kérem én is,
Amiért ti térden állva könyörögtök.
Pirithous, vezesd be a menyasszonyt.
Az istenekhez imádkozzatok,
Hogy diadallal ismét visszatérjünk.
Kövessétek harczostokat, királynék.

(Artesiushoz.)

Siess el innen s Aulis partjain
Találkozzunk ; gyűjts annyi csapatot,
Amennyit bírsz ; ott is találsz nagyszámu
Harczost, nehezebb czélnak is elég vón'.
Ügyünk sürget, e csókot zálogul
Bibor ajkadra.

(Megcsókolja Hippolytát.)

Menj, eredj előre.

(Artesius el.)

Ég áldjon szép testvérem. Pirithous,
Tartsátok végig meg a lakomát,
Egy órával se rövidüljön meg.

PIRITHOUS.

Uram, engedd meg, hogy kövesselek.
Az ünnepély várhat, míg visszatérsz.

THESEUS.

Nem, jó rokon, ne mozdulj ki Athénből:
Mielőtt az ünnepség véget ér,
Már itt leszünk. Ne legyen megzavarva.
Tehát, ég áldjon mindnyájatokat.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Igy igazolod a világ előtt
Híred s neved.

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Igy nyersz Marshoz hasonló
Istenséget.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Ha nem sokkal nagyobbat.
Mert hisz halandó vagy, de a szívekben
Csak isteneket illető imádat
Kél irántad s mint mondják, ők maguk
Az ily uralom nagy terhét nyögik.

THESEUS.

A férfi szíve űz e tett felé.
Ha leigáz az érzékek szava,
Elvesztjük az ember nevét. Vidítson
Jókedv, vigaszt szerezni indulok most.

(Harsonaszó. Mind el.)

II. JELENET.

Théba. A királyi palota udvara.

Belép Palemon és Arcitas.

ARCITAS.

Jó Palemon, drágább vagy szeretetben,
Mint rokonom vérségi kötelékben,
Kin a természet bűne nem fogott még,
Jer, fussunk Théba falai alól,
Hol kísértés leselkedik reánk
Mindenfelől. Óvjuk meg ifjuságunk
Zománczát: épen oly szégyenletes vón'
Önmegtartóztatásban élni itt,
Mint kicsapongás léha rabja lenni.
A ki nem úszik itt az árral, az
Vagy elmerül, avagy erőlködése
Mind semmivé lesz. S ha az árt követnők,
Örvénybe űzne, hol elpusztulunk.
S ha átvergődnének, minden nyereségünk
A pusztá élet lenne s kimerültség.

PALEMON.

Amit látunk, mind téged igazol.
Mióta itt először iskolába
Jártunk, ó mennyi romra bukkanunk,
Ha végigjárjuk Théba tereit!
Csupa sebhely s szegényes köntösök,
A harczosok zsákmánya, kik reméltek
Merész céljukhoz hírt és kincseket,
De el nem érték még a diadallal.
S a békében, melyért küzdöttek ők,
Jutalmuk gúny. Ki áldozzon tehát

Mars oltárán? Vérzik szívem, ha ily
 Szerencsétlent találok s azt szeretném,
 Hogy Junot újra meggyötörné, őrült
 Féltékenysége s így a harczos ismét
 Munkához jutna; bár tisztulna meg
 E buja béke is és visszanyerné
 Irgalmas szívét, mely most oly kemény,
 Kegyetlenebb, mint küzdés s háború.

ARCITAS.

És nem mered eléd a pusztulásnak
 Más képe is Thébának szövevényes
 Utczáin, mint a harcos? Azt beszélted,
 Elrémitett sokféle siralom:
 Nem látsz-e semmi szánsalomra méltót,
 Csak a harczost, kire ügyet se vetnek?

PALEMON.

Siratom, bárhol látom, a hanyatlást;
 De szívem tépi, hogy a becsületben
 Munkálkodók verejtékcseppjeit
 Csupán jéggel fizetik, hogy lehűtsék.

ARCITAS.

Nem erről szóltam. Az ilyen erényt
 Nem ismerik Thébában. Ám veszélyes
 Nekünk, ha Thébában tartózkodunk,
 Hacsak a lelkünk tisztán megmarad.
 Látszat szerint gyönyörű itt a gazság;
 A mi külsőleg jó itt, az gonosz,
 A ki nem ép olyan, mint ők, az barbár,
 S aki itt barbár, az mind szörnyeteg.

PALEMON.

Hatalmunkban van — ha csak majmokat
Nem tartunk jó példáknak — hogy magunk
Határozzunk arról, mily éltet éljünk.
Ha más járásában nincs bájoló,
Van önbizalmam, hát mért járjak úgy?
Vagy mért beszéljek másnak modorában,
Ha engem is ép úgy megértenek?
Miért kövessem azt, a ki szabóját
Követi, míg ez őt nem üldözi?
Borbélyomon s az államon is áldás
Mért ne lehetne? Csak azért, mivel nem
Kegyelték tükre szabta meg divatját?
Minő szabály az, mely rákenyszerít,
Hogy kardomat a csípőmről leoldjam,
Hogy karomon fityegjen? Kényszeríthet
Valaki, hogy járjak lábujjhegyen,
Ha síma az út? Én legyek az első
Paripa a fogat előtt, különben
Utánfogat, nyomában nem leszek.
De mit, hisz mindez fabatkát sem ér;
Az, a mi bánt s szorítja keblemet
S szívemig ér —

ARCITAS.

Az nagybátyánk, Kreon.
Mily féktelen zsarnok! Sikerei
Okozzák, hogy nem rettegünk az égtől.
Gonoszságában azt hiszi, hatalma
Felér az égig s meg nem dönti semmi.
Vakon bízik, véletlent istenít.
Csak mások erejének köszöni,
Amért csakis önönmagát dicséri.

Őt szolgálják az emberek s a mit
 Nyernek : zsákmányt, dicsőséget, — magának
 Foglal le mindent ; rosszat tenni nem fél,
 Jól tenni nem mer. Vérem, mely rokon
 Övével, bár szívhatnák ki pióczák,
 S e rothadt vérrel telve hulljanak le !

ARCITAS.

Éleslátó rokon, jer, hagyjuk itt
 Az udvart, hogy hangos gyalázatában
 Ne osztozzunk ; tejünkön majd megérzik
 A legelő s gazok vagy lázadók
 Leszünk. Rokonai vagyunk, de csak
 A vér fűz hozzá s nem a lelkület.

PALEMON.

Nagyon igaz. Azt gondolom, siketté
 Tevé az égi igazság fülét,
 Sok bűnének visszhangja ; özvegyek
 Torkára visszaszáll a jajszavuk,
 Mert nem hallgatják meg az istenek.
 Valerius !

(Belép Valerius.)

VALERIUS.

A király értetek
 Küldött. De ólomsúllyal menjeteK,
 Míg nagy dühe le nem csillapodott.
 Mikor Phoebus eltörte ostorát
 A napszekér paripáin, Kreon
 Dühéhez képest hangja suttogás volt.

PALEMON.

Megrázza a fuvallat is. Mi újság ?

VALERIUS.

Életre és halálra háborút
Üzent neki Theseus, a kinek
Fenyegetése is már rémület.
Thébára pusztulást kiált s meg is
Pecsettli tette, mit haragja ígér.

ARCITAS.

Hadd jöjjön : borzadályt nem oltana
Belénk, ha nem félnénk az istenektől.
Ámde ki tudja megháromszorozni
Saját értékét, — mert háromszor annyit
Ér ő, mint mi —, ha tudja biztosan,
Hogy tette, amit véghez visz, gonosz
Czélt szolgál.

PALEMON.

Hagyjuk, ne vitassuk ezt.
Hiszen Thébát szolgáljuk s nem Kreont,
Gyalázat lenne, ha most félreállnánk,
S ha szembeszállnánk, lázadás. Ezért
Vele kell mindvégig kitartanunk,
S sorsunk végső percét megosztanunk.

ARCITAS.

Igen, kell. Szólj kitört-e már a harc?
Vagy van rá még mód, gátat vetni néki?

VALERIUS.

Igen, folyik már. Követük hozzá
A hadüzenetet.

ARCITAS.

Jer a királyhoz.

Ellenfelének dicső hírnevéből
 Ha homlokát csak egy parány övezné,
 Javunkra lenne az a vér, melyet
 Érette ontunk ; nem vón' az pazarlás,
 Sőt jó vásár ! De jaj, kezünk fürgébb
 Szívünknel s ó minő csapás lesz az,
 Melyet karunk oszt !

ARCITAS.

Legyen a bíró

Ha ismerjük mind, a siker, mely soh'sem
 Téved. Szólít a végzet, hadd kövessük !

(Mind el.)

III. JELENET.

Athén kapui előtt.

Belépnek Pirithous, Hippolyta és Emilia.

PIRITHOUS.

Ne folytasd.

HIPPOLYTA.

Ég veled uram ; vigyed

Dicső urunknak üdvözetemet.
 Kétkedni nem merek diadalában.
 Kivánom mégis, hogy határtalan
 Legyen hatalma, hogy balsors ha éri,
 Le bírja gyűrni. Él, siess hozzá.
 A jó barátból sohasem elég.

PIRITHOUS.

Az én szegényes cseppjeimre semmi
Szükség sincsen az oczeánban, ám
Adóm le kell, hogy rójjam. Jó leányom,
Nemes szíved trónján ragyogjanak
A legszebb érzések, miket az ég
Csak a legjobb lelkekbe olt.

EMILIA.

Fogadd

Hálámat jó uram. Vigyed királyi
Testvéremnek szíves üdvözetem.
Bellonához könyörgök, hogy szerencse
Kísérje! S mert tudom, hogy itt a földön
A halandó imáját áldozat
Nélkül nem értik meg, majd megtudom,
Mi kedves néki s áldozatul ezt
Hozom. Szívünk ottan lesz seregénél,
Vele együtt sátrában.

HIPPOLYTA.

Ott keblében.

Magunk is harcosok valánk, tehát
Zokogni nem tudunk, ha sisakot
Tesznek fejükre a barátaink,
Vagy ha tengerre szállnak, ha mesélnek
Kardélre hányt ártatlan csecsemőkről,
Anyákról, kik a gyermekeiket
A könnyeik árjával sózva be
Megették. Ha ily gyengeségre várnál,
Örökre itt maradhatsz.

PIRITHOUS.

Béke véled.

Én követem a harczba, haladék
Nélkül s már is megyek.

EMILIA.

Hogy űzi vágya a barát nyomába !
Mióta elment, mindent oly közönnyel
Tekint. Elhagyta komolyság, ügyesség,
Munkát, játékot gondtalanul intéz,
Előnyre nem néz s veszteség se bántja.
Az egyik ügygyel foglalkozva, már
Agyába' más villan s ez ikreket
Egyszerre kell táplálnia. Mióta
Urunk elment, szólj, megfigyelted őt ?

HIPPOLYTA.

Még hozzá gondosan. S hidd el, ezért
Csak jobban megszerettem. Hány viharban
Küzdöttek együtt szükségben s veszélyben,
Tobzódó árban is már hányszor úsztak,
Mikor halál tajtékja rémitette.
Együtt harczoltak pusztulás tanyáján
S a sors mégis kimenté őket. Oly hű,
Igaz és végtelen szál fűzte össze,
Oly mély tudással és művészileg
Szeretetüknek erős szövődékét,
Hogy el nem kophat s nem szakadhat el.
Úgy vélem, ha Theseus döntene
Két részre osztott szíve közt, igaz
Bíróként, hogy melyik kedvesb neki,
Nem egyhamar tudná megmondani.

EMILIA.

Kétségkívül a jobbat megtalálná.
 S hogy nem te lennél az, miért hiszed?
 Volt egyszer egy játszótársam; te harczban
 Voltál, mikor ékessé tette sírját,
 Mely befogadta, büszkén, hogy neki
 Ad fekhelyet és búcsút vett a holdtól,
 Mely távozásán elhalványodott.
 Mindketten akkor még csak tizenegy
 Tavaszt láttunk.

HIPOLYTA.

Flaviát gondolod?

EMILIA.

Igen. Előbb Theseus s Pirithous
 Vonzalmáról beszéltél. Az övéknek
 Alapja mélyebb s érettebb lehet.
 Élesb ítélet jobban támogatja
 S mondhatjuk, hogy vonzalmuk összefont
 Gyökerét e szükségérzetük öntöze.
 De én és ő, kiről sóhajtvá szólok,
 Parányi, ártatlan lelkek valánk, kik
 Egymást szerettük, mert úgy érezők,
 Az elemek se tudják, mit, miért?
 S működnek mégis, hatnak nagy erővel.
 Így történt ez a lelkeinkkel is.
 Amit ő kedvelt, azt szerettem én is,
 És elítéltem, ha ő megvetette.
 Virágot tépve, ha keblembé tűztem,
 — Mely akkor kezdett csak dagadni — ő is
 Szakitott egyet, hogy elrejtse ép oly
 Ártatlan bölcsőjébe, hogy kimúlják,

Mint a phoenix s illatba fojtsa lelkét.
 Hajamnak dísze mintakép előttte,
 Az öltözeke egyszerű, de szép volt
 És ízlését követtem, ünnepi
 Ruhát ha készítettem. Hogyha új dalt
 Tanultam meg, amely fülembe zsongott,
 Meghallgatá és zümmögé magában
 Álmában is. Ez az emlékezés,
 Az elmúlt szenvedélynek gyenge fénye
 Mutatja, hogy a szerelem leányok
 Közt erősb lehet, mint férfi s nő közt.

HIPPOLYTA.

Kebled zihál, e szenvedélyes arcz
 Csak arra vall, hogy nem tudnál soha
 Szeretni férfit úgy, mint Fláviát.

EMILIA.

Az bizonyos.

HIPPOLYTA.

De hát e pontban
 Kis esztelen, én nem hiszek neked
 — Bár te az érzésben hiszel magadnak —
 Beteges váagnak tartom az egészszet,
 Mely a míg tart is, undorba csap át.
 De testvér, hogyha érveidhez én
 Elég okos lennék, bizony hamar
 Sikerült vón' a nemes Theseus
 Karjaiból is kiragadni engem.
 Oltár elé megyek most, hogy könyörgjek
 Az üdvéért s biztos hitem, enyém
 Lesz szíve trónja s nem Pirithousé.

EMILIA.

Tartsd meg hited, kitartok én enyémmél.

(Harsonaszó. Mind el.)

IV. JELENET.

Mező Théba előtt.

(Csatazaj ; visszavonulás ; harsonaszó. Belépnek Theseus, mint győző, herold és kísérek. A három királyné Theseus elé megy s leborul előtte.)

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Ragyogjon minden csillag fénye rád.

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

A menny s a föld segítsen meg örökké.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Mi üdvöt csak kívánhatunk fejedre,
Szálljon rád s ament mondok e fohászra.

THESEUS.

Igaz bírák az istenek ; magas
Egükből a halandó nyájra nézve,
Látják, ki vétkezik s lesujtanak,
Ha az ideje eljő. Menjetek,
Keressétek meg holt uraitok
Csontjait és helyezzük sirjaikba,
Háromszoros szertartással kísérvék
Végső útjukra, semmi ne maradjon
El, inkább nekünk lesz gondunk reá.
Intézkedünk, hogy megkapjátok újra
Előbbi méltóságokat s a mit
Sietségünkben nem végezheténk el,

Mindent elrendezünk majd. Áldjon ég,
S vessen mindig nyájas szemet reátok.

(A három királyné el.)

(Behozzák Palemont és Arcitast hordágyon.)

Kik ezek itt?

HEROLD.

Ruhájukról ítélve,
Előkelőek. Thébában beszélnek,
Hogy a király unokaöccsei,
Testvéreinek gyermekei ők.

THESEUS.

A harczban láttam őket, Marsra mondom,
Miként prédája vérével bemocskolt
Két arszlánt, rémült csapatok között,
A mint utat törtek maguknak ott.
Rájuk szegeztem folyton szememet,
Oly látvány volt, mely istenekhez méltó.
Mit mondott a fogoly, kit kérdezőnk,
Mi a nevük?

HEROLD.

Azt gondolom, nevük
Palemon és Arcitas.

THESEUS.

Ők azok,
Igen. Meghaltak?

HEROLD.

Nem, de nem is élnek.
Ha akkor fogtuk volna őket el,

Mikor utolsó sebüket nyerek, tán
Meggyógyultak vón' ; ám lélekzenek
S mindkettő arcza is még férfias.

THESEUS.

Mint férfiakkal bánjunk hát velük.
Milliószor többet ér az ilyeneknél
A seprű is, mint másoknál a színbor.
Hívjátok ide összes orvosinkat,
Segítségükre ne kiméljenek
Gyógyító irt, kerüljön bármibe,
Egész Thébánál többet ér az éltük.
Semmint szabadon, életerejükben,
Mint még ma reggel, lássam holtan őket,
De inkább legyenek előttem így,
Mint holtan. Nem tesz jót nekik tán
Az üde lég, vigyétek be azonnal.
Tegyétek meg, a mit ember tehet,
A kedvünkért még többet is. Tudom,
Minő a harcz dühe, baráti kérés,
Szerelmi inger, buzgalom, a nők
Szolgálat, szabadság vágya, láz ;
Tudom, mily czélt mutat az őrület,
Mit az ember természete csak úgy
Ér el, ha a megbomlott akarat, vagy
A lázas értelem koczkázatával
Keresi. Hát érettem és Apollo
Irgalmáért, nyújtsátok legjavát
Tudástoknak. Vigyétek városunkba,
S ha elrendeztem számos ügyemet,
Athénbe sietek seregem élén.

V. JELENET.

A mező másik része, Thébától távolabb.
(Belép a három királyné, férjeik ravatalával, ünnepi menetben.)

Dal.

Tömjén füstje, sóhajok
Árja szálljon fel az égbe,
Hamvvedert is hozzatok!
Szívünk, fájdalomban égve,
Halálosb, mint a meghalás,
Ez a gyötrelmes elmulás.
Jöszte, gyász és bánat képe,
Élv s gyönyörök ellensége,
Könnyár, jajszó kísér utunkon,
Könnyár s jajszó kísér utunkon.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Ez út vezet örök nyugvóhelyedhez!
Derű sugározzék rád! S béke véle!

MÁSODIK KIRÁLYNÉ.

Vonuljatok ti erre.

ELSŐ KIRÁLYNÉ.

Ti meg arra,
Az ember az ég sok útjára tér,
De mindegyiken biztos véghez ér.

HARMADIK KIRÁLYNÉ.

Város e földteke s rajt' ezer út,
S halál vásárterén mind összefut.

(Mind el, többfelé.)

MÁSODIK FELVONÁS.

I. JELENET.

(Athén. Kert, a háttérben kastély.)

(Belépnek a börtönőr és a kérő.)

BÖRTÖNŐR.

Amíg élek, vajmi keveset nyújthatok ; valamit adhatok neked ; de nem sokat. Sajnos, a börtönt, melynek őrzője vagyok, előkelő bűnösöknek szánták ugyan, de ilyenek ritkán kerülnek ide. A míg egy lazacz jut közénk, be kell érünk egy csomó pontyocskával. Jobbmódunak tartanak, mint a milyen vagyok : bár igazat mondana a hír s tényleg az lennék, a minek gondolnak. De mit beszélek, a mim van, legyen az bármennyi, halálom után a leányomé.

KÉRŐ.

Uram, nem kérek többet, mint a mennyit te magad ajánlottál fel s a mit ígertem, azt mind leányodra ruházom.

BÖRTÖNŐR.

Nos jó. Az ünnepség után majd tovább beszélgetünk róla. De vajjon végleg ígert mondt-e leányom ? Ha megtörtént, úgy én is beleegyezem.

KÉRŐ.

Helyes. Itt jön.

(Belép a börtönőr lánya.)

BÖRTÖNŐR.

Barátod és én, éppen most beszéltünk rólad és az ismert ügyről; de ne többet erről most: mihelyt véget ér ez az udvari ünnepély, elintézzük az ügyet: közben légy barátságos a két fogolyhoz. Mondhatom, vérbeli hercegek.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Ezt hoztam nekik, hogy szétszórjam a czellájukban. Kár, hogy börtönben vannak, de nagyobb kár lenne, ha künn rekednének. Azt hiszem, oly türelmesek, hogy megszegyenítenék a sors minden csapását. A börtön büszke lehet rájuk: egész világ kincse rejlik zárkájukban.

BÖRTÖNŐR.

A hír tökéletes férfiakkal mondja őket.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Hitemre, a hír csak dadog, ha róluk kell dicséretet zengenie. A való messze felülmúl mindent, amit beszélnek róluk.

BÖRTÖNŐR.

Hallottam hogy ők voltak a csata irányítói.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Azt elhiszem; nemes szenvedők! Mért nem láthatam őket győztesen, a kik ily szabad férfiakkal mutatkoznak rabságukban! Állhatatosan, fenséges derűre

fordítják nyomorúságukat s játéknak veszik a csapást, melyen még élcelődnek is.

BÖRTÖNŐR.

Azt teszik ?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Azt hiszem, nem fogékonyabbak rabságuk iránt, mint én Athén kormányzása iránt. Jól esznek, isznak, vidám az arczkifejezésük, sok mindenről beszélgetnek, mindenről, csak a rabságukról és balsorsukról nem. Néha felhangzik egy-egy eltévedt sóhaj, midőn kitör belőlük, mintha fojtogatná őket. A másik erre mindig kedvesen megdorgálja, hogy a legszívesebben magam is ilyen sóhaj lennék, hogy így megfeddjenek, vagy legalább is sóhaitozó, a kit így megvigasztalnak.

KÉRŐ.

Sohasem láttam őket.

BÖRTÖNŐR.

Maga a fejedelem jött el titokban éjjel s így tettek ; mi lehetett az oka, nem tudom.

(Belépnek fent Palemon és Arcitas.)

Nézd, ott vannak ; a melyik kihajol, az Arcitas.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Nem, uram, nem ; az Palemon ; Arcitas az alacsonyabbik. Részben őt is láthatod.

BÖRTÖNŐR.

Eredj, ne mutogass itt újjal rájuk. Bizonyára nem akarják, hogy megbámuljuk. Menj innen.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Ünnepnap az, ha az ember láthatja őket. Istenem,
milyen különbözők az emberek!

(Mind el.)

II. JELENET.

Ugyanott.

(Belépnek Palemon és Arcitas, fent.)

PALEMON.

Hogy vagy, nemes rokon?

ARCITAS.

Mondd meg, te hogy vagy?

PALEMON.

Elég erősen, hogy balsorsomat
Kigúnyoljam s a háború esélyét
Még elviseljem. Félő, hogy örökre
Foglyok maradunk.

ARCITAS.

Én is azt hiszem.
Türelmesen megadtam már magam
Sorsomnak és mindenben megnyugodtam

PALEMON.

Ó jó Arcitas, hol van Théba most?
Hol van dicső hazánk, hol sok barátunk
És rokonunk? Sosem látjuk viszont
Mindazt, a mi még vigaszunk lehetne?

Nem látunk többé délczeg ifjú serget,
 A mint lándsát törnek vitézi tornán,
 Szép úrnőjük festett jelképivel
 Körülaggatva, mint órjas vitorlás
 Hajók ! S aztán, ha mind egyszerre indul,
 Üde keleti szélként, valamennyi
 Renyhén tovaszálló felhő elé
 Kerülnénk s messze hagynók el mögöttünk,
 S Palemon és Arcitas a tömegnek
 Még üdvivalgását is megelőzné
 S elnyernők a babért, még mielőtt
 Vón' érkezésük, hogy nekünk kívánják.
 Sosem kerül többé fegyver kezünkbe,
 Tüzes mén tengerként nem háborog már
 Alattunk, a kik mindig egyek voltunk,
 A becsületben ! Jó kardunkat is
 Elvették — a harcz tűzszemű istene
 Se hord jobbat — s most rozsdá megemészti,
 Miként a kort. Ott fognak díszleni
 Az isteneknek templomaiban,
 A kik gyűlölnék minket ; s nem czikáznak
 Többé kezünkben, hogy villámcsapásuk
 Egész seregeket söpörjön el.

ARCITAS.

Igen, ez a reményünk, Palemon
 Velünk együtt marad bebörtönözve.
 Itt hervad el ifjúságunk virága,
 Mint korai tavasz ; az aggkor is,
 Jaj, itt talál mint nőtlenekre ránk
 Szerető hitves édes ölelése
 Nem fonja át nyakunkat sohasem
 Ezer vágygyal s csókokkal fűszerezve.
 Nem lesz utódunk, nem lesz, a kiből

Képmásunkat szerethetnők, derüt
 Arasztva aggkorunkra, hogy tanítsuk
 Őket, mint ifjú sasokat, hogyan
 Irányítsák szemüket ragyogó
 Fegyverre, mondván «emlékezzetek,
 Ki volt atyátok, el! és győzzetek.»
 Majd megsiratnak szépszemű leányok
 S dalukban átkozzák a vak szerencsét,
 A míg belátja szégyenkezve, mily
 Sérelmet ejtett a természetén
 És ifjúságon. Ez legyen világunk,
 Senkit sem ismerjünk itt, rajtunk kívül,
 Ne halljunk mást, mint óraketyegést,
 Mely bánatunkat számlálgatja nekünk?
 Megéri a szőlő, de nem nekünk,
 Megjő a nyár is minden örömeivel
 S itt még hideg-holt tél vesz csak körül.

PALEMON.

Nagyon is igaz, Arcitas. Soha
 Nem visszhangzik már Théba erdejében
 Kutyáink csaholása szózatunkra,
 Nem vethetünk hegyes dárdát soha,
 Hogy a dühödt vadkan, miként a parthus
 Nyíla repüljön haragunk elől, ha
 Reá sujt jó aczélu gerelyünk.
 Mind e vitéz játékok, éltető
 Eleme, tápja nemes szellemeknek,
 Számunkra már elvesztenek örökre,
 Ránk is halál vár — a dicsőség átka —
 Nyomor s feledés gyermekeire.

ARCITAS.

De Palemon, e mélységes nyomorban,
Melyet a végzet zúdított reánk,
Látok vigaszt még ; két áldás sugárzik
Tisztán ide ; hogyha az istenek
Akarják, végzetünket türelemmel
Viseljük búban s ha lehet, együtt
Örüljünk. Míg Palemon van velem,
Haljak meg, ha e hely börtön nekem.

PALEMON.

Bizony, nagy kincs, hogy sorsunk egybeforrt.
Nagyon igaz, ha együtt szenved
El két nemes szív a végzet dühét,
Így összenőve, nem veszhetnek el,
Ha nem akarnak ; ki halálra kész,
Álmában is meghal s mindennek vége.

ARCITAS.

Ne használjuk fel méltón e helyet,
A mit mindenki gyűlöl ?

PALEMON.

És hogyan ?

ARCITAS.

Higgyük, hogy e börtön szentély előttünk,
A melyben a gonoszok társasága
Nem ronthat meg : mi még ifjak vagyunk
S szeretnénk járni a becsület útján,
A melyről gyorsan letérítene,
Akár a női csábok : szabad élet,
S köznapi társaság, a tiszta szívek

Mérge. Mily áldást nem szerezne meg
 A képzelem? Ha így együtt vagyunk,
 Egymás kifogyhatatlan gazdagságu
 Bányái, hitvestársak lehetünk
 S vonzalmunk mindig új életre kelne.
 Lennénk atyák, barátok, ismerősök,
 Egész családot is képezhetünk.
 Örökösd vagyok; enyém te vagy.
 Örökségünk e hely; innen nem űzhet
 El semmi zsarnok s hosszú, kedves éltet
 Lehetne élnünk egy kis megadással.
 Nem bánt csömör, ott háború sem üt
 Sebet s tenger sem pusztít ifjú éltet.
 Ha szabadok lennénk, milyen hamar
 Téphetne el egymástól hitves, üzlet.
 Az élet árja messze elsodorhat,
 Viszály emésztene, rossz emberek
 Írigy szándéka hidegítne el.
 Ha kór gyötörne, nem tudnál felőle,
 S tán vesznem kellene, távol nemes
 Kezedtől, mely befogná szememet,
 Meghalnom, a nélkül, hogy az egekhez
 Imádkozhatnál értem; száz esély
 Elválaszthatna szabad életünkben.

PALEMON.

Köszönöm, jó Arcitasom. Beszéded
 Fogságomat megkedveltette vélem.
 Mily nyomorúság, künn, szabadon élni,
 Mindig másutt, hasonlón a baromhoz.
 Elégedetten, látom itt az udvart;
 Látom, mily semmiség minden gyönyör,
 Mely hívságokra csábítja az embert.
 Hirdetni fogom a világ előtt,

Hogy mind csak árnyék, csillogás, a mit
 Magával visz, midőn tovasuhan
 Az öreg Idő. Mi lett vón' belőlünk,
 Ha ott maradunk Kreon udvarában,
 Hol az igazság bűn, hol a nagyok
 Erényei kéjvágy s tudatlanság,
 Ó jó rokon, a kegyes istenek
 Ha nem adják e helyet mi nekünk,
 Hát meghalunk, mint ők, meg nem síratva,
 Beteg, vén emberekként s népek átka
 Síratuk. Mondjak még többet is?

ARCITAS.

Oly szívesen hallgatlak, csak beszélj.

PALEMON.

Kész örömet. De mondd, szerette már
 Valaha egymást jobban két barát?

ARCITAS.

Én nem hiszem.

PALEMON.

A mint hogy nem lehet, hogy
 Baráti kötelékünk elszakadjon.

ARCITAS.

Úgy, mindhalálig ; s azután azokhoz
 Száll szellemünk, kik örökké szeretnek.
 Beszélj, beszélj tovább!

(Belépnek lent Emilia és komornája.)

EMILIA.

Mily szép e kert ;
Mindenfelől gyönyör ! Minő virág ez ?

KOMORNA.

Nárczisz, úrnőm.

EMILIA.

Szép ifjút hívtak így,
De balga volt, hogy önmagát szerette.
Nem volt elég leány ?

ARCITAS.

(Fent.)

Folytasd rokon.

PALEMON.

Igen.

EMILIA.

Vagy egynek sem volt szíve tán ?

KOMORNA.

Az ő szépségét egy sem érte el.

EMILIA.

Te nem lennél oly szép ?

KOMORNA.

Nem, úrnőm.

EMILIA.

Mily jó leány vagy! Ám vigyázz, nehogy
A jószágoddal visszaéljenek.

KOMORNA.

Miért, úrnőm?

EMILIA.

Rosszak a férfiak.

ARCITAS.

(Fent.)

Folytasd, kedves rokon.

EMILIA.

Tudsz-e selyemre
Himezni ily virágokat, leány?

KOMORNA.

Igen.

EMILIA.

Van egy ruhám, rajt' ily virágok.
Csinos e szín, nem lenne szép egy aljra?

KOMORNA.

Mesés valóban.

ARCITAS.

Jó Palemonom,
Mi van veled?

PALEMON.

So' sem éreztem úgy,
Hogy börtönben vagyok, mint most.

ARCITAS.

Mi az ?

PALEMON.

Ó nézz s bámulj ! Egy istennő van ott !

ARCITAS.

Hah !

PALEMON.

Borulj le, hogy ez istennőt imádd.

EMILIA.

Minden virág között legszebb a rózsá.

KOMORNA.

Mért, úrnőm ?

EMILIA.

Mert a szűz jelképe ő :
Ha nyugati zephyr legyezgeti
Körül szeliden, mily félénk szerényen
Dagad s piheg, a mint a napsugár
Szemérmes pirja szép tűzébe ful.
Ha meg a bősészak szele közelg
Zordan s vadul, hamar elrejti szűz
Szépségét és kelyhébe zárja ismét
S az ostromló szúró tövisre lel csak.

KOMORNA.

De ijedelme hányszor nyitja meg
A kelyhét, hogy lehull ; minden leány
Jól tenné, ha nem venne róla példát
S megőrizné becsületét.

EMILIA.

Ledér vagy.

ARCITAS.

(Fent.)

Mily csodaszép e nő !

PALEMON.

Maga a szépség.

EMILIA.

(Lent.)

Magasan áll a nap. Menjünk be már.
Vedd e virágokat ; őrizd meg őket,
Hadd lássuk, a művészet képes-e
Elérni pazar színpompájukat.
Csodás jó kedvem van. Kaczagni tudnék !

KOMORNA.

Én meg ide szépen leheveredném.

EMILIA.

Valakivel ?

KOMORNA.

Hát attól függ, kivel.

EMILIA.

Hát menj, keress magadnak valakit.

(Emilia és komornája el.)

PALEMON.

Mit szólsz szépségéhez?

ARCITAS.

Csodás.

PALEMON.

Csupán csodás?

ARCITAS.

Páratlanul csodás.

PALEMON.

Nem észbontó szerelmet olt belénk?

ARCITAS.

Hogy te mit érzel, nem tudom, de engem
Meggűvölt, átkozott legyen szemem
Érette, most érzem bilincsemet.

PALEMON.

Te szereted?

ARCITAS.

Ki nem szereti őt?

PALEMON.

S epedsz utána?

ARCITAS.

Jobban szeretem
Szabadságomnál.

PALEMON.

Én láttam meg őt
Először.

ARCITAS.

Az semmit sem ér.

PALEMON.

Ne mondd azt.

ARCITAS.

Hisz én is láttam.

PALEMON.

De nem kell szeretned.

ARCITAS.

Nem mint istennőt akarom imádni,
Miként te ; én őt bírni vágyom :
Mint nőt szeretem és így mindketten
Szerethetjük.

PALEMON.

Te ne szeressed őt.

ARCITAS.

S ki tiltja meg, hogy őt szeressem ?

PALEMON.

Én,

Ki őt először láttam meg s szememmel
 Először tettem be gyönyörűséggel
 A szépségén, mely a világ szeme
 Elé tárul. Ha felkelté szerelmed
 S reményt táplálsz, hogy vágyamat lerontsd,
 Arcitas, áruló vagy és oly álnok,
 Mint mily hamis a jogczímed reá :
 Barátság, vér és minden kötelék
 Szakadjon el köztünk, ha valaha
 Gondolsz reá.

ARCITAS.

S mégis szeretem őt.

S ha éltem, hírem, mind koczkán forogna,
 Így kellene cselekednem, szivemmel
 S lelkemmel érte égek s ha ezért
 Veszítlek el, ég áldjon téged is.
 Hadd mondjam újra, hogy szeretem őt,
 S szeretni épp oly méltó és szabad
 Vagyok s jogczímem szépségére is van
 Olyan, mint bármilyen Palemoné,
 Vagy bárkié, a ki ember szülötte.

PALEMON.

Barátomnak neveztetek ?

ARCITAS.

Igen,

S annak találtál. Miért vagy oly felindult ?
 Beszéljünk csak nyugodtan. Nem vagyok

Véredből vér, lelkedből lélek én?
Nem mondtad-e, hogy Palemon vagyok.
S te meg Arcitas vagy?

PALEMON.

De mondtam.

ARCITAS.

S nem érint épp úgy engem is a bánat,
Öröm, harag és félelem, a mely
Barátomé?

PALEMON.

Igen, elismerem.

ARCITAS.

Nos hát, mért bánsz ily álnokul velem,
Idegen, nemtelen rokoni módra,
Megfosztva attól, hogy én is szeressek?
Beszélj igazat, azt hiszed talán,
Hogy látására méltatlan vagyok?

PALEMON.

Nem, ámde tőled igazságtalanság
Vón e látványnak folytatást szerezni.

ARCITAS.

Ha ellenségem más pillantja meg
Először, én maradjak ott nyugodtan,
Becsületem elvessem s én ne küzdjek?

PALEMON.

Nem, ha egy ellen áll csak szembe véled.

ARCITAS.

De ha ez az egy épp engem keres?

PALEMON.

Nyilatkozzék ez az egy s tetteidben
Szabad vagy; de ha ezt a nőt követnéd,
Légy átkozott, mint az, a ki hazáját
Gyűlöli, megbélyegzett gaz.

ARCITAS.

Őrült vagy?

PALEMON.

Azzá kell lennem, míg nem józanodsz ki,
Mert engem érint s ha ez örületben
Elvenném élted, úgy joggal teszem.

ARCITAS.

Fúj! Mint a gyermek, éppen úgy beszélsz.
Én akarom szeretni, kell s merem
Szeretni és van rá jogom.

PALEMON.

Ó mért nem

Lehet hamis éned s barátod oly
Szerencsés s csak egy óráig mosolyogna
Ránk a szabadság fénye, hogy
Kezünkbe kapnók jó kardunkat újra,
Majd megtanulnád tüstént, mit jelent
Szerelmétől valakit megrabolni!
A zsebtolvajnál aljasabb vagy ebben.
Az ablakon csak egyszer dugd ki fődet,
Lelkemre! Élted odaszegezem.

ARCITAS.

Ó dőre, nem mered s nem is tudod,
Hisz gyenge vagy. Fejem kidugjam-e?
Egész testemmel átvetem magam
S a kertbe ugrom, ha meglátom újra,
Karjába szököm, hogy bosszantsalak.

PALEMON.

Ne többet, jó a börtönőr. Ha élek,
Bilincseimmel beverem fejed.

ARCITAS.

Tedd meg.

(*Belép a börtönőr.*)

BÖRTÖNŐR.

Bocsánat, uraim.

PALEMON.

Mi baj?

BÖRTÖNŐR.

Arcitas, a királyhoz kell sietned,
Hogy mért, azt nem tudom.

ARCITAS.

Készen vagyok.

BÖRTÖNŐR.

Palemon herczeg, így hát egy időre
Nemes rokonod nélkül kell maradnod.

PALEMON.

Csak vidd el; bár vihetnéd éltetemet.

(Börtönőr elmegy Arcitással.)

Mért küldtek érte? Tán csak nem akarják
 Őhöz adni nőül! Hisz csinos,
 S valószínű is, hogy a fejedelemnek,
 Feltűnt a külseje és származása.
 De ilyen álnok, hogy lehet barát
 Ily áruló? Ha ily szép s ily csodás
 Hitvest szerezhetsz, so'sem szabad szeretni
 Többé a becsületes férfinak.
 De csak még egyszer láthatnám ez angyalt!
 Áldott e kert s áldottabb a gyümölcs
 S virág, mely úgy virágozik, hogy szeme
 Aranysugara éri. Ó cserébe
 Adnám egész boldogságát jövőmnek,
 Ha én lehetnék az a kis fa ott,
 Az a virágzó szép barackfa. Mint
 Terjeszteném ki vágó karjaim
 Egészen ablakáig, mily gyümölcsöt
 Teremnék néki! Méltót istenekhez;
 Gyönyört és ifjúságot kétszeresen
 Árasztana reá, ha ízleli.
 S ha még nem volna menneje, olyan
 Hasonlóvá tenném az istenekhez,
 Hogy rettegésüket felkeltené,
 S akkor tudom, hogy enyém lesz szerelme.

(Belép a börtönőr.)

Nos, börtönőr, Arcitással mi van?

BÖRTÖNŐR.

Számúzték. Pirithous eszközölte
 Ki, hogy szabad legyen. De nem szabad

Soha e honba visszatérnie,
A mire esküt kellett, hogy tegyen.

PALEMON.

Mily boldog férfi ! Viszontlátja Thébát,
Ahol merész és ifjú harcosinkat
Fegyverre szólíthatja, kik szavát
Követik és betörnek, mint a tűzár.
Ha Arcitas érette szállna harczba,
Hogy e szerelméhez méltó lehessen,
Minő szerencse sugározna rá !
Ha elbukik, hideg és gyáva lélek,
Milyen dicsőn vívhatná ki magának,
Ha nemes a szíve. Lennék szabad bár,
Mit vinnék véghez, csodatetteket !
Hogy férfissá változnék a lány is,
Ki szűzi pirban ég most s arra törne,
Hogy meghódítson.

BÖRTÖNŐR.

Még egy megbízásom
Van a számodra.

PALEMON.

Az, hogy éltelmet vedd ?

BÖRTÖNŐR.

Nem ; csak más helyre kell távoznod innen,
Nagyon nyitott helyen vagy itt.

PALEMON.

Vigye

Az ördög azokat, kik irigyelnek.
Könyörgök, ölj meg.

BÖRTÖNŐR.

S aztán lógjak érte.

PALEMON.

Én ölnélek meg, hogyha lenne kardom.

BÖRTÖNŐR.

Miért, uram ?

PALEMON.

Mert ily szörnyű, siralmas
Hírek hozója vagy s az életet
Nem érdemled meg. Nem megyek el innen.

BÖRTÖNŐR.

De kell, uram.

PALEMON.

S a kertet láthatom majd ?

BÖRTÖNŐR.

Nem.

PALEMON.

Akkor én itt akarok maradni.

BÖRTÖNŐR.

Erőszakhoz kell nyúlnom, hogyha nem jössz.
Veszélyes vagy ; súlyosb bilincseket kapsz.

PALEMON.

Csak tedd meg ; úgy megrázom őket én,
Hogy új tánczomtól nem is tudsz aludni.
Hát mennem kell ?

BÖRTÖNŐR.

Ez ellen nincs segítség.

PALEMON.

Isten veled hát, kedves ablakom,
Vihar ne bántson s rázzon sohasem!
Ó drága hölgy, ha tudod, mi a bánat,
Gyötrelmeimről álmodj. Jer, temess el.
(*El mindketten.*)

III. JELENET.

Athén környékén.

(Belép Arcitas.)

ARCITAS.

Számúzve az országból? Oly kegy ez,
Hogy e jótettért csak hálás lehetnék.
De hogy számúztok tőle, a kiért
Élek-halok, nagyon is jól kigondolt
Fenyítés volt; halál, a mely felülmúl
Minden képzelmet. Oly szörnyű boszú ez,
Ha már megrögzött, vén gonosztevő
Volnék, szörnyűbbet összes bűneim
Se zúdíthatnának rám. Palemon,
Tiéd a tér, előnybe' vagy. Te itt
Maradsz s fénylő szeméből reggelenként
Látod, mint árad ablakodon át
Lelkedbe élet. Végigélvezed
Dicső szépsége mézét, a melyet
A természet felül nem múl soha,
Sőt el sem ér. Ó istenek, mi boldog
Ez a Palemon. Összejő vele,
Fogadni mernék s ha oly kedves is,

Mint a milyen bájos, tudom, övé lesz :
 Hisz olyan a beszéde, hogy vihart
 Lecsendesít s a vad sziklákba is
 Kéjvágyat olt. Nem bánom, bármi jöjjön,
 Nem rosszabb a halálnál s nem hagyom
 El ezt a földet. Jól tudom, hazámban
 Úgy sem találok romnál egyebet ;
 Nincs ott vigasz : ha távozom, övé lesz.
 Elszánt vagyok, segítsen vagy veszítsen
 Sorsomban álruha ; boldog leszek
 Mindenképen, ha látom és közel
 Lehetek hozzá, az elég nekem.

(Belép négy földmíves, az egyik elől megy s virágfüzért hord.)

ELSŐ FÖLDMÍVES.

Biztos, hogy ott leszek.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

De én is.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Én is.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Megyek veletek ; eh, hadd szidjanak,
 A mai napra félre az ekével,
 Meghajszolom majd holnap a gebéket.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

A nőm oly féltékeny lesz, mint a pulyka,
 De mindegy : hadd morogjon, én megyek.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Öleld majd át gyengéden holnap este,
S jóváteszel mindent.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Csak add kezébe
A pálczikát, meglásd, milyen mesésen
Szedi elő az új leczkét vele,
S derék nő lesz. Megnézzük a majálist?

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Miért mennénk oda?

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Mert ott lesz Arcas.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

És Sennois és Rycas is; soha
Nem láttál még olyan három legényt
Tánczolni lombos fák alatt; s a nők, —
Ha tudnád, hogy kik lesznek ott! S a jó
Domine, jön-e az iskolamester?

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Megenné az ábcés könyvet is,
De eljön. Aztán messzire jutott már
Az ügy a varga lányával, tudod,
Nem engedi. S a lány a fejedelmet
Akarja látni s tánczot lejt előtte.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Eléggé izmosak leszünk?

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Az összes

Athéni ifjak sem bírnak velünk.
Hol itt, hol ott leszek, megfordulok
Mindenfelé. Éljenek a takácsok.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

Az erdőben kell, hogy véghezvigyük.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Bocsáss meg, én jobbnak találok —

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Eh, szó sincs róla, mert a könyvben így áll ;
Csodás beszédet tart a domine
A fejdelem előtt az érdekünkben.
Az erdőben sokat ér ; vidd mezőre
És nem jutsz semmire vele.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Na jó.

Nézzük meg a játékokat előbb.
Aztán rajtunk a sor. S kedves barátim,
Tartsunk gyakorta próbát, mielőtt
A nők meglátnak s kedvesen csináljuk ;
Tudj' Isten, mi lehet belőle.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Jól van.

Ha vége a játéknak, sor kerül rá.
El, el! Távozzunk.

ARCITAS.

Engedelmetekkel,
Barátaim, hova visz utatok?

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Hová megyünk? Micsoda balga kérdés!

ARCITAS.

Kérdem, mert nem tudom.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

A játékokhoz!

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Hová való vagy, hogy ezt nem tudod!

ARCITAS.

Közel lakom. Játék lesz e helyen ma?

ELSŐ FÖLDMÍVES.

Azt elhiszem, hogy lesz; sohase láttál
Ily játékot! Személyesen jön el
A fejedelem is.

ARCITAS.

S mi lesz az a játék?

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Versenyfutás, birkózás. — Szép fiú.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Nem jössz velünk?

ARCITAS.

Később, uram.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Amint

Tetszik. Jerünk, fiúk.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

Gyanus nekem

E ficzkó. Nézd, a teste is olyan,
Mintha ármányra volna is teremtvé.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Akasszanak fel, hogyha ki mer állni.
Hadd lógjon ez a leveses fazék!
Ő s küzdeni! Ez a tojás! Jerünk!*(A négy földmíves el.)*

ARCITAS.

Almodni sem mertem jobb alkalomról.
A szakértők szerint a birkózásban
Nem győz le senki és versenyfutásban
Gyorsabb vagyok a szélnél, mely a dús
Kalászon végigsuhog. Igen,
Szegényes álruhában megkísérlem.
Ki tudja, főmet nem övezi-e
A koszorú s nem emel-e szerencsém
Oly polczra, hogy őt mindig láthatom?*(El.)*

IV. JELENET.

Athén. Szoba a börtönben.

(Belép a börtönőr leánya.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Miért szeressem ez ifjút? Talán
 Sohasem vet szemet reám. Alantas
 A születésem, szürke börtönőr
 Az atyám és ő herczeg: nincs reményem,
 Hogy hitvese legyek s hogy kedvesévé
 Tegyen, — gondolni is már esztelenség.
 Mit tehetek? Ha egyszer tizenöt
 Tavasz fejünk fölött már elvonult,
 Mily szorongásoknak vagyunk kitéve
 Mi lányok! Ah, midőn szemembe tűnt
 Először, oly szép embernek találtam.
 Úgy gondolom, ha nem fukar kegyével,
 Elég van benne, hogy nőt megigézzen,
 Inkább, mint bárki, a kit láttam eddig.
 Majd szánakoztam rajta, ámde épp így
 Tett volna minden szűzi szív, a mely
 Ártatlanságát álomban, valóban,
 Szép ifjúnak áldozni megfogadta.
 Később szerelmet érezék iránta,
 Határtalan, őrült, gyötrő szerelmet,
 Bár éppen oly szép volt a rokon ifjú,
 Szívemben mégis csak Palemon élt,
 S dül benne most is. Mennyei gyönyört nyújt,
 Ha estétként dalát elzengi. Mégis,
 Mily bús az a dal. Édesebb beszédű
 Nem volt még férfi. Ha vizet hozok
 Eléje reggel, fejedelmi testét

Meghajtja s így köszönt : Kedves leány,
 Jó reggelt s jóságos szived szerezzon
 Derék férjet neked. Csókot nyomott
 Egyszer reám. Utána tíz napig
 Mily büszke voltam ajakamra. Bár
 Így tenne minden nap ! Búsong sokat,
 S nyomorát látni, engem is lever.
 Mit is tehetnék, hogy megtudja azt,
 Mint szeretem ! Szeretném, ha enyém
 Lehetne : ha kiszabadítanám ?
 Mit szól a törvény hozzá ? Mit törődöm
 Törvénnel és vérségi kötelékkel ?
 Igen, akarom s véghez is viszem,
 Ma este vagy holnap legyen enyém.

V. JELENET.

Nyílt tér Athénben.

(Harsonaszó s bent üdvívalgás. Belépnek Theseus, Hippolyta,
 Pirithous, Emilia, Arcitas, mint földműves, koszorúval fején és
 falusi nép.)

THESEUS.

Derekasan csináltad, izmosabb
 Tagokkal nem láttam még férfit én
 Herkules óta : bárki légy, korunk
 Legjobb futója s birkozója vagy.

ARCITAS.

Büszkén fogom hirdetni, hogy magas
 Tetszésed elnyerém.

THESEUS.

Hol van hazád ?

ARCITAS.

Itten, de messze innen.

THESEUS.

S szólj, nemes vagy?

ARCITAS.

Atyám úgy mondá és annak nevelt.

THESEUS.

Örököse te vagy?

ARCITAS.

Uram, atyámnak
Legifjabb gyermeke vagyok.

THESEUS.

Szülőid
Mily boldogok, hogy te vagy gyermekük!
Mit tudsz? Beszélj!

ARCITAS.

Mindenből valamit,
A mi nemeshez illik; értek a
Sólymokhoz, a vadászkutyákat is
Szavam uralja; nem szabad dicsérnem
Lovaglásom, mely híres messze földön,
Minden között legjobban ahhoz értek.
De legszivesebben katona lennék.

THESEUS.

Tökéletes vagy.

PIRITHOUS.

Alkalmas, hitemre.

EMILIA.

Valóban az.

PIRITHOUS.

Hogy tetszik néked, úrnőm?

HIPPOLYTA.

Csodálom! Ha igaz, a mit beszél,
Nemesb férfit még nem láttam soha
Ily ifjú arcczal.

EMILIA.

Anyja bizonyára
Csodaszép nő volt s tőle örökölte
Tán arczvonásait.

HIPPOLYTA.

Izmos teste és
Tüzes szelleme meg atyját dicséri.

PIRITHOUS.

Figyeld meg, bátor lelke mint a rejtett
Nap tör keresztül póri köntösén.

HIPPOLYTA.

Milyen arányos termet!

THESEUS.

S mért kerested
Fel ezt a várost?

ARCITAS.

Nemes Theseus,
Hogy hírt szerezzek és szolgálatom
Néked ajánljam fel, ki legdicsebb
S legméltóbb vagy uralkodók között,
Mert a világon csakis udvarodban
Lakozik tiszta szemű becsület.

PIRITHOUS.

Méltó beszéd.

THESEUS.

Hálával tartozunk,
Hogy eljövél. Hadd teljesüljön vágyad.
Pirithous, te rendelkezsz felőle!

PIRITHOUS.

Köszönöm uram. Bárki légy, enyém vagy.
A legnemesb szolgálat jut reád.
Parancsolód e fénylő, ifjú szűz lesz,
Ki csupa jószág. Születése napján
Te hoztál néki fényt erényeiddel,
Őt illeti szolgálatod s övé vagy.
Csókold meg szép kezét.

ARCITAS.

Ó, jó uram,
Nemes adakozó vagy. — Drága szépség,
Engedd hűségi fogadalmamat
Igy megpecsételnem.

(Megcsókolja Emilia kezét.)

Ha valaha

Én méltatlan szolgád, megbántanálak
Valamivel, küldj halni s meghalok.

EMILIA.

Könyörtelennek mondhatnának akkor.
Hamar megtudhatom értékedet.
Enyém vagy s jobban bánok majd veled, mint
Rangod kívánná.

PIRITHOUS.

Hadd ruházzalak fel.
Lovas vagy, mondd; kérlek délután
Próbáld ki egyik tüzes paripámat.

ARCITAS.

Annál jobban szeretem, a nyeregben
Legalább nem fagyoskodom.

THESEUS.

Imádott

Nő s te, Emilia, készüljetek.
Te is, barátom s valamennyien
Legyetek készen, hogy megünnepeljük
Diana erdejében május első
Napját. Aztán úrnődre jól vigyázz!
Gyalog, remélem, nem kell mennie.

EMILIA.

Szégyenleném, hisz van elég lovam.
Válassz magad s csak szólj, ha valamit
Óhajtasz, híven szolgálj s biztosítlak,
Jóságos úrnőt fogsz találni bennem.

ARCITAS.

Ha nem leszek hű, az, amit atyám
Legjobban gyűlölt, sujtson rám gyalázat
És ütleg érjen.

THESEUS.

Menj előre ; győztél,
S e tettedért legyen tiéd a méltán
Megillető dicsőség, így kívánja
A méltányosság. Testvér mondhatom,
Ha ily szolgám van és én nő vagyok,
Ő lenne az úr rajtam ; ám te bölcs vagy.

EMILIA.

Ehhez talán nagyon is bölcs, uram.
(*Mind el*).

VI. JELENET.

Athén. A börtön előtt.

(Belép a börtönőr leánya.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Dühönghet már a fejdelem ; dühönghet
Az alvilágnak minden ördöge,
Ő már szabad ; koczkára tettem életem !
Elvezetém egész a kis erdőig,
Mely egy mérföldnyire terül el innen.
Elküldtem oda, hol a legmagasb
Czédrus terjeszti szét dús lombjait,
Patak mentén ; mondtam, maradjon ott,
Míg ráspolyt s ételt nem hozok neki.
Mivel bilincsét nem rághatta le.
Bátorszívű gyermek vagy, szerelem.
Hideg vasat tűrt volna el atyám,
De ezt nem tette vón. Szeretem őt
A szerelem, ész s értelem határán
Túl s feltártam mindent előtte. Mindegy
Semmit se bánok : csüggedés lever,

Ha megragad a törvény s elitél,
Sajnálkozó szűzlányszivek dalolnak
Siromnál gyászdalt és hírem-nevem
Fentartják vértanú-halálomért.
Ez útra tér, az én utam is ez.
Tán férfiatlanul csak nem hagy itt?
Ha ezt tenné, nem bizhatnék leány
Többé a férfiakban. S nem köszönte
Meg tettemet, sőt érte meg se csókolt.
Azt gondolom, nem volt helyes ; alig
Tudtam rávenni a menekülésre,
Mert aggódott, mi lesz velem s atyámmal.
De éltet a remény, hogy tán idővel
Szerelmem mély gyökeret ver szívében.
Ha csak gyengéd, bármit tehet velem.
S kell, hogy gyengéd legyen, mert ha nem az,
Szemébe vágom, hogy nem férfi ő ;
Megyek, a mi szükségés, elhozom,
És összeszedem a ruháimat.
S bárhol lesz is, velem legyen, örökké,
És mint árnyéka, nála maradok.
Egy óra még s az éjszakai őrszó
Végigzúg majd az egész börtönön.
Ajkára csókot épp akkor nyomok,
Midőn keresik. Ég veled atyám,
Sok ily fogolyt, sok ily leányt ha szerzel,
Csak egymagad őrzője léssz. Jövök !

(*El.*)

HARMADIK FELVONÁS.

Erdő Athén közelében.

Harsonaszó többfelől ; zaj és kiáltás.

(Belép Arcitas.)

ARCITAS.

Theseus elveszíté Hippolytát.
Más tisztásról indult el mindakettő.
A mai nap virágzó májúsé
S Athénben pompás czeremoniával
Ünneplik meg. Emilia királyné,
Üdébb, mint május, sokkal édesebb, mint
Arany-rügyek a fáknak ágain,
Mint kert- s mezőnek ékességei,
Hozzád képest mi az a nympa, ha
Folyója partját diszíti virággal!
Az erdő, nem, a világ dísze vagy.
Áldott a hely, a hová lépted ér.
Elmélkedésid gondolatkörébe
Én, árva lélek, nem kerülhetek?
Égő szívemnek egy szikrája tán
Feléled szűzi töprengéseidben!
Háromszor áldott végzetem, hogy ily
Úrnőre leltem! Ó Fortuna, szólj,
Emilia után uralkodónőm,
Remélhetek? Nagyon kegyel, tudom,
Mellette vagyok s e szép hajnalon,

Az ég legszebbjén meglepett remek
 Kantárral ; két ily paripát
 Büszkén megülhetnek királyok is,
 Ha sikra szállnak koronájukért.
 Szegény fogoly Palemon, rokonom.
 Mint szánlak én ! Szerencsém oly kevésé
 Sejted, hogy még boldognak is hiszed,
 Magad, hogy közel vagy Emiliához !
 Azt gondolod, hogy Thébában vagyok
 S szabadon bár, de nyomorultan élek.
 De ha megtudnád, hogy lehelletét
 Szívom magamba, hogy beszéde éri
 Fülemet, ó rokon, mily indulat
 Ragadna meg !

*(Palemon előlép egy bokorból ; bilincsekben ökölbe szorított kezét
 Arcításra emeli.)*

PALEMON

Te áruló rokon,
 Megéreznéd haragom erejét,
 Ha nem viselném fogságom jelét
 S bilincs helyett kard lenne a kezemben !
 Bevallanád előttem és szerelmem
 Itélőszéke előtt árulásod !
 Szelid szemeddel ilyen hitszegő vagy !
 A becsület jelvénye meg nem illet,
 Te becstelen. Legálnokabb rokon,
 Mind közt, kiket rokonná tett a vér !
 Te mondod magadénak ? Így bilincsből,
 A mint látsz, e karokkal, üresen,
 Bebizonyítom néked, hogy hazudsz,
 Szerelmem tolvaja vagy, léha férfi,
 Ki nem érdemled a gonosz nevét sem.
 Csak lenne kardom s e teher ne nyomna.

ARCITAS.

Palemon, jó rokon —

PALEMON.

Csaló Arcitas,
Amint velem szemben viselkedél,
Beszélj is úgy!

ARCITAS.

Keblemben nem találok
Semmit sem, durva anyagot, a mely
Leírásod szerint rám illenék.
Nyugodtan hallgass meg, halld válaszom :
Csak szenvedélyed visz tévútra így.
Mert ellensége lévén önmagadnak,
Nem érezhet barátilag irántam.
Szeretem a becsületet, becsülöm
A tisztességet s mindkettő előtttem
Szent, bár szerinted bennem nincs meg egy sem.
Velök mindent összhangba hozhatok,
Amit tettem. Hát kérlek, add elő
Sérelmidet, de méltón s férfi módra ;
Felér veled, ki szemközt áll veled,
S állítom, hogy mint igazi nemes
Helyt állok én kardommal és eszemmel.

PALEMON.

Te mernél, Arcitas —

ARCITAS.

Ó, jó rokon, te csak tudod, mi az, mit
Én merhetek s kardommal rettegést
Nem ismerek. Még nem kételkedett

Bennem más senki, csak te, pedig a
Szentélyben is meg kell hogy törjön némaságod.

PALEMON.

Láttam, miként küzdöttél oly helyen,
Hol kimutattad férfi voltodat.
Derék lovagnak mondtak és vitéznek :
De ha egy napon esik az eső,
Az egész hét szépsége eltűnik.
Az árulóknak bátorsága elvesz,
S miként legyűrt medvék, úgy küzdenek,
És szívesen megfutnának, ha nem
Lennének lánczon !

ARCITAS.

Jó rokon, te épp úgy
Mondhatnád ezt tükör előtt magadnak,
Mint nékem, a ki immár megvetéssel
Tekintek rád.

PALEMON.

Csak jer, a közelembe,
Bilincseimet oldd meg s kardot adj,
Legyen bár rozsdás — és könyörületből
Kis eledelt. Azután jer elé,
Jó kard villogjon a kezedbe' bár,
S akkor mondd, hogy Emilia tiéd.
Úgy megbocsátom minden vétkeket,
Halálom is, ha életem kioltod.
S ha az árnyak honában férfias
Halállal halt vitézek lelkei
Meggérdenek, mi újság itt a földön,
Csak azt hallják majd, hogy bátor s nemes vagy.

ARCITAS.

Nyugodj meg most s menj vissza a bozótba ;
Az éj leplében eledelt hozok,
S leráspolyozom lánczaidat is.
Hozok ruhát és illatos olajt,
Hogy eltüntesse a börtön szagát.
S ha majd pihenten azt mondd nekem :
«Arcitas, újra visszatért erőm,»
Fegyverzet s kard rendelkezésre áll.

PALEMON.

Ó istenek, merészelt már ilyen
Nemes szív bűnös tettet elkövetni?
Csak Arcitas meri, ő egyedül
Oly vakmerő.

ARCITAS.

Édes Palemonom —

PALEMON.

Ó jer keblemre, ez ajánlatoddal :
Ajánlatod kedvéért teszem ezt.
Szinlelni nem tudok ; személyedet
Csak úgy kívánom, hogy átdöfje kardom.

(Kürtszó.)

ARCITAS.

A kürtszót hallod-e ? Menj rejtekedbe,
Ne lássanak meg, hadd vonuljanak
Tova. Nyujtsd kezed s Isten veled.
Mire szükséged van, mindent hozok.
Vigasztalódj és légy erős.

PALEMON.

Amit

Igértél, tartsd meg, bár nem szívesen
Teszed. Tudom, hogy nem szeretsz : beszélj hát
Nyersen velem s hadd nyelved simaságát.
Én minden szóra üteggel felelnék ;
Okoskodás nem csillapítja vágyam.

ARCITAS.

Ez nyílt beszéd volt. Megbocsáss, kemény
Szavakkal élni nem tudok. Lovam
Se szidom, ha megsarkantyúzom őt.
Egy képe van megnyugvásnak s haragnak
Én bennem.

(Kürtszó.)

Hallga, ez a lakomára
Szólítja az elszéledt társaságot.
Tisztségem hí, könnyen gondolhatod.

PALEMON.

Szolgálatod nem tetszhetik az égnek,
Mert méltatlan vagy, hogy végezzed azt.

ARCITAS.

Bízton hiszem, van jogczímem reá.
Sebezhető pont ez köztünk ; e kérdést
Vér dönti el csak ; bízd kardodra hát
S ne is szólj többet róla.

PALEMON.

Még csak egy szót.
Meglátod az úrnőmet nemsokára,
Mert jól jegyezd meg, ő enyém —

ARCITAS.

Nem, akkor —

PALEMON.

Ugyan kérlek, — táplálékot hozol,
S erőt nyerek ; közben *te* a napot
Tekinted, mely mindenbe éltet önt,
Amire pillantása ráesik.
Előnyben vagy ; de mindegy már, csak élvezd,
Mig gyógyulásom eljő. Áldjon ég !

II. JELENET.

Az erdő másik része.

(Belép a börtönőr leánya.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Eltévesztette a bozótot és most
Tán tévelyeg. Derengni kezd a reggel.
Ó bár maradna éjszaka örökké,
Sötétség lenne úr a föld felett.
Ó hallga, hallga, farkasok üvöltnék :
Félelmemet a bú megölte bennem,
És nem törődöm semmivel, kivéve
Palemonnal. Nem bánom, nyeljen el
A farkas torka, csak ő kapja meg
E ráspolyt. Hátha én szólítanám őt?
Kíáltni nem tudok. Tán ha bagolyt
Utánoznék ? Ha nem felelne, farkast
Hívnék ide s rögtön segítve lenne.
Egész éjjel mily különös üvöltés
Hangzott az erdőn át. Tán a vadak
Prédája lett, hisz nem volt nála fegyver.
Szaladni nem tud s ha csörög bilincse,

Magára vonja a vadak figyelmét,
S kiszimatolják a fegyvertelent,
Ösztönszerűen is megérezik,
Hogy ellenállást merre nem találnak.
Tegyük fel, hogy már darabokra tépték
S lakmározának testén, mert soká
Ordítozhattak itt előbb, — mi lesz
Velem, hogy állok akkor itt, magamban?
Ha ő elment, mindennek vége van.
Nem igaz, nem! Atyám bitóra jut,
Mert megszökött a foglya; én pedig
Koldulni fogok, ha szeretek élni,
S letagadom, a mit tettem. De nem,
Azt nem teszem, ijesszen száz halál bár.
Ah, szédülök. Nem ettem két nap óta,
Csak egy kevés vizet ittam s szemem
Csak akkor húnytam le, mikor az ajkam
Felszívta a leszivárgó sós-árt.
Ó tűnj le éltem! Érzékim világát
Ne rendítsd meg, nehogy örületemben
Hullámsír mélye nyeljen el, szívembe
Gyilkot döfjek vagy felkössem magam.
Természet rendje, dőlj bensőmben össze,
Inognak legerősebb pilléreid!
Most merre menjek? Legjobb út, a mely
Leggyorsabban siromhoz elvezet.
Minden lépés, mely elterelne, csak
Gyötrelmet hoz. Halványodik a hold,
Czirpelnek a tücskök, kuvik kiált.
Hivatását minden, minden betölté,
S enyém marad csak végezetlenül,
De ez a végczél s minden véget ér.

III. JELENET.

Az erdőnek az a része, mint az I. jelenetben.

(Belép Arcitas, húst, bort és ráspolyt hoz.)

ARCITAS.

Közel vagyok már hozzá. Palemon.

(*Palemon jő*)

PALEMON.

Arcitas?

ARCITAS.

Én magam. Ételt hozok,
S ráspolyt. Jöhetsz bátran, Theseus nincs itt.

PALEMON.

Arcitas, nincs nálad becsületesb szív.

ARCITAS.

Hadd azt, majd jobb időkben megvitatjuk.
Térj csak magadhoz, nem halsz itt baromként.
Nesze, igyál ; tudom, hogy gyenge vagy.
Aztán tovább beszélünk.

PALEMON.

Arcitas,

Milyen könnyen mérgezhethnél meg engem.

ARCITAS.

Hát persze ; ámde félnem kellene
Tőled, ha ezt tenném. Csak ülj le szépen,

Hadd el ez üres, ostoba beszédet.
Velünk együtt él régi hírnevünk,
Ne társalogjunk balga, gyáva módra.
Egészségedre hadd igyam.

(Iszik.)

PALEMON.

Helyes.

ARCITAS.

Most ülj le kérlek és dicső neved
Becsületére, hadd könyörgjek néked,
Ne is említsd Emiliát, csakis
Zavarón hatna. Lesz elég idő rá.

PALEMON.

Én is iszom.

(Iszik.)

ARCITAS.

Ez szíverősítő,
Friss vér kering majd tőle ereidben,
Nem érzed, hogy testedben végigárad?

PALEMON.

Várj, hadd igyam még néhány kortyot, aztán
Megmondom.

ARCITAS.

Csak igyál, ne félj rokon,
Van elég bora a fejedelemnek.
Egyél most.

PALEMON.

Jó.

(*Eszik.*)

ARCITAS.

Örülök étvágyadnak.

PALEMON.

Én annak, hogy gyomromba ily finom
Pecsenye jut.

ARCITAS.

Mondd, úgy-e örület
Itt e vadonban lakni s rossz lehet?

PALEMON.

A kinek rossz a lelk'ismérete.

ARCITAS.

Hogy ízlik? Látom, az éhségedet
Lé nem ingerli.

PALEMON.

Nem nagyon, de ha
Szeretném is, tőled nagyon maró
Lehetne. Mi ez?

ARCITAS.

Vadpecsenye.

PALEMON.

Pompás!

Tölts még bort: ezt a nőkre hadd ürítsük,
Kiket a mi időnkben ösmerénk.

A főudvarmester lányára, szólj,
Emlékszel-e?

ARCITAS.

Igyál, igyál rokon.

PALEMON.

Fekete hajú ifjút szeretett.

ARCITAS.

Való igaz. No és?

PALEMON.

És úgy tudom,
Hogy némelyek azt mondták, Arcitas —

ARCITAS.

Csak ki vele!

PALEMON.

Találkozott a lánnyal,
Bent a lugasban, vajjon mit csinált?
Tán a spinéten játszott valamit?

ARCITAS.

Valami volt.

PALEMON.

S a lány sóhajtozott
Egy, két, három, vagy tán tíz hónapig.

ARCITAS.

S az udvarnagy lányával éppen így volt,
Ha emlékszel, — legalább így beszéltek.
Üritsük rá e poharat.

PALEMON.

Helyes.

ARCITAS.

Szép barna nő volt : egyszer arra jártak
Vadászni, deli szép legények — erdő
S az erdőben meg bükkfa és a bükkfa
Köré fűződik egy rege — mesés !

PALEMON.

Nem, Istenemre, csak Emiliát !
Bolond, mit is akarsz, erőltetett
Vidámságoddal ; tudd meg, az a sóhaj,
Ismétlem, csak Emiliáért volt.
Aljas rokon, te kezded újra hát ?

ARCITAS.

Nagyon belehevülsz.

PALEMON.

Az égre s földre,
Szivedbe' sincs szikrányi becsület sem.

ARCITAS.

Elhagylak ; olyan vagy most, mint a vad.

PALEMON.

Csakis te tettél azzá, áruló.

ARCITAS.

Megvàn már minden, ráspoly, tiszta köntös,
Olaj s illatszer ; hozzád visszatérek
Két óra múlva s elhozom, a mi
Békét szerez.

PALEMON.

Kardot s fegyverzetet.

ARCITAS.

Tőlem ne félj. Hogy fel vagy dúlva most !
Dobj el mindent, nincs szükség semmire.

PALEMON.

Ficzkó —

ARCITAS.

Nem hallgatlak tovább.
(*El.*)

PALEMON.

Ha a szavát megtartja, meghal érte.
(*El.*)

IV. JELENET.

Az erdő másik része.
(Belép a börtönőr leánya.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Fázom ; s a csillagok mind kialudtak.
Az a sok apró csillag s számtalan dísz,
A nap is látta balgaságomat.
Ah, Palemon az égben van talán,

S én hol vagyok? A tengert látom itt,
 S rajt' egy hajót. Hogy hányják a habok!
 Őrködve les rá víz alatt a szikla.
 Most, most veri oda, most, most, most.
 Mily óriás léket kapott; hogyan
 Kiáltanak! Repüljete a szél
 Elől, különben mindent elveszíttek.
 Elő, fiúk, a kötelekkel, gyorsan!
 Jó éjszakát, jó éjszakát. Letűntek...
 Éhes vagyok, nagyon. Ó bár találnék
 Magamnak egy békát, mindenfelől
 Hozhatna nékem híreket.
 Egy kagylóból építenék hajót
 S kelet felé, északkelet felé
 A törpéknek királyához hajózom,
 A ki jövendől úgy mint senki más.
 Huszat az egyhez, hogy atyám nyaka
 Köré holnap reggel hurok szövődik.
 Egy szót se szólok többé sohasem.

(Énekel.)

Zöld szoknyámat rövidre vágtam,
 Térden felülíg ér,
 Göndör hajamból is leszedtem,
 Sűrű, hogy el se fér.
 Lalla, lalla, lalla, lalla.
 Vettem magamnak szép lovat
 Délczeg, pej paripát.
 Érette, hadd röptsen végig
 A nagy világon át.
 Lalla, lalla, lalla, lalla.

Tövist nekem, miként a csalogánynak,
 Hogy keblemet átdöfje. Mert különben
 Úgy aluszom, mint a fazék.

(El.)

V. JELENET.

Az erdőnek másik része.

(Belépnek Gerrold, négy földmíves, mint mór tánczos, egy másik mint pávián, öt leány és egy dobos.)

GERROLD.

Mily bárgyúk vagytok s gyámoltalanok !
 Ezért vertem belétek az alapját,
 Belétek öntém, mint anya tejét.
 S képes beszéddel, értelmem leszűrt,
 Édes nedűvel táplált velejét.
 Ezért adtam nektek, hogy folyton azt
 Kiáltsátok : Mért, hol, hogyan? Ti durva
 Tudatlanok, ti balgák, szamarak,
 Ti faragatlan tuskók, mondtam, úgy-e,
 Hogy : «így legyen» és «ott legyen» s mikor
 Legyen. S nem érti egyitek se meg
 Proh Deum, medius fidius, tökfek,
 Mért állok itt? Mivel a fejdelem
 Jön erre : ott ti álltok a bokorban.
 Azután jó a fejedelem, eléje
 Megyek s beszélek néki sok tudós
 Dologról és költői figurákban.
 Ő hallgat, int, és így szól : «nagyszerű.»
 Megyek tovább ; végül a levegőbe
 Hajítom sipkám s jól figyeljete, —
 Akkor ti, mint Meleager s a vadkan,
 De kecsesen, kitörtök helyetekből,
 Eléje mint szerelmes pár köszöntök,
 S finom tartásban lengén testetekkel,
 Forogtok bájjal s lejtitek a tánczot.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

És bájosan csináljuk, Gerrold mester.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Maradjunk együtt. Hol van dobosunk?

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Timothy, hol vagy?

DOBOS.

Itt, bolondjaim.

GERROLD.

S hol vannak a nők?

NEGYESEDIK FÖLDMÍVES.

Itt van Friczi s Maudlin.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Itt van a fehér lábú Luczi is.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

S a szeplős és hűséges Nelly is —

GERROLD.

Lányok, hol vannak szalagjaitok?
Ugrálgatok és szökdécseljetelek
Természetes bájjal, mosolygva, fűgén.

NELLY.

Bízd csak reám, uram!

GERROLD.

Hol a zene?

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Szétosztva, úgy, a mint parancsolád

GERROLD.

Hát álljatok párokba, ki hiányzik?
 Hol van a pávián? Kérlek, barátom,
 Vigyázz farkadra, ne sértsd meg a nőket
 S bukfenczeidet férfi-vakmerőn vedd!
 S ha ordítasz, hát ordíts értelemmel.

PÁVIÁN.

Igen, uram.

GERROLD.

Quo usque tandem? Itt
 Egy lány hiányzik.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Elmehetsz fütyülni.

GERROLD.

Téglát mostunk meg, a mint a tudósok
 Mondják, fatuus voltunk és hiába
 Fáradtunk.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Az a megvetésre méltó
 Aljas teremtés, a szabó leánya,
 Czeczilia, ó mint fogadkozott, hogy

Pontosan eljő : ha keztyűt adok
Megint neki, kutyabőrből való lesz.
Esküdözött kenyérre, borra, hogy
Meg nem szegi, megmondja Arcasis !

GERROLD.

A nő meg az angolna — egy tudós
Költő tanítja, gyorsan tovaillan,
Ha a farkánál fogva és fogaddal
Nem tartod vissza. Illetlen dolog volt.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

A tűz eméssze meg ! Most hágy faképnél.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Mi lesz velünk most !

GERROLD.

Semmit sem csinálunk,
Minden buzgalmunk íme semmiség,
Igen, siralmas, fájó semmiség.

NEGYEDIK FÖLDMÍVES.

Koczkán forog falunk becsülete,
Így lóvá tenni ! Ily szégyenletes tett !
Megkeserülöd, csak kerülj utamba !

(A börtönőr leánya jő és dalol.)

A barbároknak zord honából
Délről jött György vitéz,
Egy, kettő, három jött eléje,
Mindhárom harcra kész.

Isten hozott, vidám legények,
Hová visz útatok ?
Maradjatok velem, a míg
Czélomhoz juthatok.

Nagy lármát csaptak mindahárman,
 Egy éjjeli bagolynál.
 Az egyik azt mondá, kuvik,
 A másik kinevette,
 Csak sólyom az, mely elbuvik
 S harangjait leszedte.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Uram, nézd csak, egy örült lány közelg;
 Mily nagyszerű nő; épp kapóra jön.
 Olyan bolond, mint márcziusi nyúl.
 Ha rávehetnők, hogy velünk együtt
 Perdüljön tánczra, úgy kirántana
 A bajból.

ELSŐ FÖLDMÍVES.

Egy örült nő; meg vagyunk
 Hát mentve.

GERROLD.

S mondd, örült vagy-e leány?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Különben szomorú vón' helyzetem.
 Nyujtsd tenyered.

GERROLD.

Minek?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Jövendőt mondok.
 Bolond vagy. Számlálj tízig. Csitt, ne szólj.
 Fehér kenyeret enned nem szabad,
 Különben vérzik a fogad nagyon.

Nem tánczolunk? Tudom, üstfoltozó vagy.
Üstfoltozó uram, kérlek, ne foltozz
Többet, mint kell.

GERROLD.

Dii boni,
Üstfoltozó, én!

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Vagy pedig varázsló:
Idézz fel hát egy ördögöt élém,
Hadd játssza el a qui passát a csengők
S csontok fölött.

GERROLD.

Menj, fogd meg s csillapítsd le,
Et opus exegi, quod nec Jovis ira, nec ignis —
Ragadd meg és vezesd be.

MÁSODIK FÖLDMÍVES.

Jer, leány.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Megyek előre.

HARMADIK FÖLDMÍVES.

Jó.

(Kürtszó bent.)

GERROLD.

Csak ügyesen
S meggyőzőn! el, fiúk, hallom a kürtszót.
Hadd elmélkedjem kissé egymagamban,
S jegyezzétek meg egymás végszavát.
(Mind el, kivéve Gerrold.)

Ó Pallas, most segíts!
(Belépnek Theseus, Pirithous, Hippolyta, Emilia, Arcitas és kíséret.)

THESEUS.

A szarvas erre

Futott.

GERROLD.

Megálljatok s üdüljetek.

THESEUS.

Mi lesz itt?

PIRITHOUS.

Azt hiszem, falusi játék.

THESEUS.

Nos, szórakozzunk. Üljetek le, hölgyek,
 Ki kell itt tartanunk. Kezdjétek el.

GERROLD.

Üdv, rettegett urak s hölgyek, ti nektek ;
 Ha úgy tetszik, hát jó kedvben lehettek.
 Itt összegyűlve hódolunk neked,
 S falusi népre, áraszd ránk kegyed.
 S föllentés nélkül mondvá igazat,
 Vidám tömeg, vagy más szóval csapat,
 Népség, vagy társaság vagy képesen
 Kórus vagyunk s tetszésre éhesen
 Előtted a mór tánczot lejtjük el.
 Ki a pædagogus kezeivel
 Mindent intézek s mindent megjavítok
 S szavaimat követni megtanítok,
 Ki nyírvesszővel végzek kicsinyekkel,

— A pálcza a felnőttéknél is elkel —
 Az én munkám e vázlat, tervezet,
 S hatalmas úr, tiéd e versezet,
 Híred-nevedtől hangos ez a föld,
 Distől Daedalusig mindent betölt.
 S szemed villáma híveid során,
 Tekints szerény alattvalódra, rám.
 E pompás «mór» — mely szó nem elegendő —
 «Tánczczal» jön hczzá és így mindakettő
 Mór tánczot nyújt: csak ezzel szórakoztunk
 S hogy eljöhessünk, azért fáradoztunk.
 Fogadj elsőnek engem; porosan,
 Nyersen jövök eléd; hogy okosan
 Beszélek-e hozzátok, nem tudom,
 Hogy tetszik-e nektek prologusom.
 Dicső uram, hadd járulok eléd;
 A májusi szerelmest s kedvesét,
 Fogadd a szolgát s szolgáló leányt,
 — Éjjel keresik a csendes magányt —
 A korcsmáros meg testes élte párja
 A bosszús vándort önköltségre várja,
 És a csaposnak int, hogy borsosan
 Csinálja meg a számlát, okosan.
 A vadevő bohóc jó ezután
 S követi a nagyfarkú pávián.
 Cum multis aliis megláthatod
 Szép tánczukat, ha a jelt megadod.

THESEUS.

Igen, igen, kezdjétek csak, barátom.

PIRITHOUS.

Hadd lássuk hát a nagy művészetet.

GERROLD.

Intrate filii. Jertek s kezdjétek el.

*(Belépnek az iskola, a pávián, öt nő-dobos, a börtönőr leányával
és mások; ellejtik a mór tánczot.)*

GERROLD.

Ha derű fénye rajtatok,
S mosolyra nyílik ajkatok
És munkánkért szitkot nem ont, —
Lám, hogy a mester nem bolond.
Jó kedvre ha hangolhatánk,
S jó iskolásfiúk valánk.
Adj egy-két lombos fát nekünk
S megint szép májust rendezünk.
S kacajtoktól a könny kicsordul,
Mire az év is újra fordul.

THESEUS.

Vehetsz huszat is — hogy vagy kedvesem?

HIPPOLYTA.

Nagyon tetszett uram.

EMILIA.

A táncz valóban
Gyönyörű volt s nem hallottam prológot,
Mely jobb lett volna ennél.

THESEUS.

Köszönöm,
Jó mester s vedd méltó jutalmadat.

PIRITHOUS.

Im, tőlem is (*pénzt ad*) fogadd ez adományt,
S diszítsd fel azzal szépen fáidat.

THESEUS.

Nos hát, folytassuk a vadászatot.

GERROLD.

A szarvas várja fegyvered,
S kutyaiddal le is vered;
Végezenek egy percz alatt,
Hogy megegyétek a vadat.

(*Theseus, Pirithous, Hippolyta, Emilia, Arcitas és kíséret el.*

Kürtszó.)

Távozzunk mind, dii deæque omnes!
Gyönyörűen tánczoltatok leányok.

VI. JELENET.

Az erdőnek az a része, mint a harmadik jelenetben.
(Palemon előlép a bozótból.)

PALEMON.

Ez időpontra adta a szavát,
Hogy visszatér s kardot, fegyverzetet hoz.
Ha hitszegő, nem férfi s nem lovag.
Mikor elment, azt hittem, elveszített
Erőm nem tér egy hét alatt se vissza.
Oly bágyadtta s levertté tett a sok
Nélkülözés. Köszönöm, Arcitas,
Nemes ellenfél vagy s magamat újra,
Jóvoltodból, elég erősnek érzem,
Hogy elviseljek bárminő veszélyt.

Ha majd meghallja, mit hisz a világ,
 Hogy még halasztom s küzdelem helyett
 Magam mint disznó hízalom. Ez áldott
 Reggel legyen az utolsó tehát;
 S ha nem akarná összemérni kardját
 Enyémmel, megölöm; ez az
 Igazság. S most szerencse s szerelem,
 Segítsetek.

(Belép Arcitas, kardokkal és fegyverzettel.)

Jó reggelt Arcitas.

ARCITAS.

Jó reggelt, jó rokon.

PALEMON.

Derék barátom,
 Miattam mennyit fáradsz!

ARCITAS.

Azt teszem csak,
 A mire a becsület s kötelesség
 Szólítanak.

PALEMON.

Mindenben bár lehetnél
 Ilyen, hogy jó rokont én úgy találjak
 Te benned, mint most kényszerből nemes
 Ellenfelet! Hogy kardcsapás helyett
 Hálám baráti ölelés lehetne.

ARCITAS.

Akármit téssz, dicső a jutalom.

PALEMON.

Majd megfizetek érte.

ARCITAS.

Csak daczolj

S szállj szembe vélem ily nyugodt szavakkal,
Hadd a haragot, ha a becsület
Kedves előtted. Mi nem szóvitára
Születtünk. Hogyha fegyver van kezünkben,
S egymásra törni már készek vagyunk,
Elszabadult dühünk tombolhat akkor,
Mint két egymásba rohanó vad ár.
S akkor kitünik majd nagyon hamar,
Kinek van e szépségre eredendő
Joga — szitok, gúny és becsmérelés
És iskolásfiúk- s lányokhoz illő
Káromkodás nélkül — nekem-e vagy
Neked. Ha tetszik, öltsd magadra hát
Fegyverzeted. S ha nem vagy még elég jól,
S nem érzed a régi erőt karodban,
Örömmel várok és a mint lehet,
Naponta hozzád el is látogatnék,
Hiszen barátod vagyok én s szeretném,
Ha nem szóltam vón' arról, hogy szerelmem
Felébreszté, lett volna bár halálom.
De ha ily nőt szeretek, sikra is kell
Érette szállnom s meg nem futhatok.

PALEMON.

Arcitas, ellenségnek oly derék vagy,
Hogy csak rokonod méltó, hogy megöljön.
Válaszsz fegyvert! Izmos s erős vagyok.

ARCITAS.

Válaszsz előbb te.

PALEMON.

Mindenben felül
Óhajtasz múltni, vagy azért teszed tán,
Hogy kiméletre indíts.

ARCITAS.

Nem, barátom ;
Tévedsz. Harczos vagyok és nem kiméllek.

PALEMON.

Jól mondod ezt.

ARCITAS.

Meglátod, így leszen.

PALEMON.

Nos hát, mivel szívem becsületes
S szeret, őszinte érzélem jogán,
A tartozást lerovom pontosan.
Ezt választom.

ARCITAS.

Jó, akkor ez enyém.
De előbb téged hadd ruházzalak fel.

PALEMON.

Kérlek, tedd meg. De mondd, rokon, kitől
Szerezted ezt a szép fegyverzetet ?

ARCITAS.

A fejdelemtől. S hogy bevalljam az
Igazságot, loptam. Szorít talán ?

PALEMON.

Nem.

ARCITAS.

Nem nagyon nehéz?

PALEMON.

Hát már viseltem
Könnyebbet is, de majd hozzászokom.

ARCITAS.

Tűzzem szorosra?

PALEMON.

Egy kicsit.

ARCITAS.

Nyakadra
És bal válladra pánczélt nem akarsz?

PALEMON.

Nem; hiszen úgy sem harczolunk lovon.
Úgy látom, már örömet küzdenél.

ARCITAS.

Nekem mindegy.

PALEMON.

Nekem is. Jó rokon,
Kérlek, húzd kissé feljebb ezt a pánczélt.

ARCITAS.

Megvan.

PALEMON.

No most sisakomat.

ARCITAS.

Karokkal küzdjünk ?

S fedetlen

PALEMON.

Fürgébbek leszünk így.

ARCITAS.

Hát a keztyűket használd legalább.
De ezek jobbak : vedd enyéimet.

PALEMON.

Köszönöm, Arcitas. Milyen vagyok ?
Nagyon lefogytam, úgy-e ?

ARCITAS.

Nem, hitemre,
Nagyon kevésbé, enyhén bánt veled
A szerelem.

PALEMON.

Ne félj, biztosra sújt még
Karom.

ARCITAS.

Úgy is legyen és ne kimélj!
Majd lesz mit ütnöd.

PALEMON.

Rajtad most a sor.
Ez a fegyverzet, úgy látszik, nagyon
Hasonlít ahhoz, a melyet viseltél
Az nap, a midőn elesett a három
Király ; az könnyebb volt valamivel.

ARCITAS.

Jó volt az a fegyverzet, jól emlékszem,
Akkor, rokon, túltettél rajtam is.
Vitézségednek párját soh'se láttam.
Az ellenségnek balszárnnyát szorítád;
Alig birtam követni nyomodat,
Pedig mesés paripa volt alattam.

PALEMON.

Emlékszem; szép, gyönyörű barna ló volt.

ARCITAS.

Igen. S minden hiába volt. Viharként
Elém kerültél s óhajom sem ért el.
A mi keveset tettem ott, csak úgy
Sikerült, hogy nyomodba lépni vágytam.

PALEMON.

Ne légy szerény: vitézséged vezérelt.

ARCITAS.

Mikor először összecsaptatok,
Félelmetes mennydörgés robaja
Hallatszott az ellen soraiból.

PALEMON.

De még előbbre szállt rettenthetetlen
Vitéz lelked villáma. Várj kicsit.
Szorosra van tán tűzve ez a pánczél.

ARCITAS.

Nem, így jó.

PALEMON.

Ne sebezzen semmi más,
Csak kardom. Szégyen lenne, ha csekély
Zúzódásnál egyebet nem szereznel.

ARCITAS.

Most teljesen jó.

PALEMON.

Nos, állj félre hát.

ARCITAS.

Vedd kardomat. Ez jobb.

PALEMON.

Csak tartsd meg inkább ;
Köszönöm. Hisz az élted tőle függ,
Ha ez kitart, nem kérek a reményből,
Becsületem s szent ügyem védjenek.

ARCITAS.

S engem szerelmem !

*(Különböző oldalakra fordulnak ; azután előrelépnek és meg-
állnak,)*

Van-e még beszédünk ?

PALEMON.

Csak ez : testvére volt az én anyám
A te anyádnak. S testvér vére az,
Melyet mi most ontani készülünk.
A te véred foly bennem s az enyém
Te benned s egymást öljük meg magunkban.
Kardom kezemben s ha te ölsz meg engem,

Az istenek is megbocsátnak, én is.
Ha van hely a becsületben kimultak
Számára, bárha az itt elbukó
Kifáradt lelke jutna el oda.
Vitézül küzdj. Adsza nemes kezed.

ARCITAS.

Vedd e kezét. Ilyen barátilag
Úgy sem szoríthatod meg soha többé.

PALEMON.

Dicsérlek érte.

ARCITAS.

Hogyha elesem,
Átkozz meg és mondd, gyáva volt barátod,
Mivel az igaz istenitéletben
Csak az bukik el, a ki gyáva volt.
Még egyszer, ég veled!

PALEMON.

Isten veled!

(Küzdenek. Kürtészó bentől: megállnak.)

ARCITAS.

Nem hallod? Dőreségünk tönkre tett.

PALEMON.

Mért?

ARCITAS.

Mondtam neked, az erdőben vadászik
A fejdelem és jaj nekünk, ha itt

Talál s végünk van. Ó Palemonom,
 Becsületedre s épségedre kérlek,
 Azonnal rejtőzz újra a bozótba ;
 Túl sok időnk lesz még a meghaláshoz.
 Kedves rokon, ha megpillantanak,
 Rögtön halál vár rád, mert börtönödből
 Kiszöktél s rám — ha felfedsz — mert e földet
 Nem hagytam el s parancsát megvettem.
 S akkor gúnyolni fog egész világ, hogy
 Nemes ellentét volt köztünk, de hitvány
 Végét vetették.

PALEMON.

Nem, rokon, elég volt
 A bujkálásból ; nem halasztom el
 A nagy küzdelmet új viadalig ;
 Tudom, ravasz vagy s ösmerem cseled.
 Gyalázat arra, a ki csüggedő !
 Vigyázz —

ARCITAS.

Őrült vagy-e ?

PALEMON.

Ez óra
 Előnyét hadd szerezzem meg magamnak,
 Mert az enyém, ha bármi fenyeget
 Később, nem félem így, mint sorsomat.
 Erőtlen férfi, tudd meg, szeretem.
 Ezt valld be és ebben temetlek el
 S veled együtt mindent, a mi utam
 Elállta.

ARCITAS.

Jó ; jöhet akármilyen most,
 Te tudd meg, hogy meghalni is merek

Csak úgy, miként csevegni vagy aludni.
Csak az ijeszt, hogy dicstelen halált mond
Fejűnkre a törvény. Vedd életedet.

PALEMON.

A magadét vedd inkább, Arcitas.

(Küzdenek. Belépnek Theseus, Emilia, Hippolyta és kíséret.)

THESEUS.

Mily őrült, vakmerő, gaz árulók
Ezek, a kik törvényem ellenére
Csatáznak itten, engedélyem és
Bajtársak nélkül, nem mint kijelölt
Lovagok. Haljatok meg mindaketten,
Castorra mondom.

PALEMON.

Allj meg, fejdelem ;
 Igaz, mindketten árulók vagyunk.
 Veled együtt jóságod megvetettük,
 S lábbal tapostuk. Palemon vagyok,
 S szeretni téged nincs okom ; kiszöktem
 A börtönből. Mit érdemel e tettem,
 Jól fontold meg. De itt van Arcitas.
 Gyalázatosabb árulót a föld
 Nem hordott még, sem álnokabb barátot.
 Ez az a férfi, kit kiszabadítva
 Száműztél, — a ki megvet téged is,
 S mindent, a mit teszel s ez álruhában
 S rendelkezésseddel daczolva, fénylő,
 Szép csillagod, testvéred követi,
 Emiliát, kit én vagyok hivatva
 Szolgálni — ha a látás vagy a lélek

Első fellobbanása jogot ad.
 Sőt vakmerően azt hiszi magáról,
 Hogy az övé. Mint hűséges szerelmes,
 Most számon kértem tőle árulását :
 Ha, mint beszélük, oly dicső s nemes vagy,
 A jogtalannak szigorú bírāja,
 Szólj, hogy küzdjünk tovább, ó Theseus,
 S szolgáltatnék igazságot magamnak,
 Hogy megirigyled. Azután vegyed
 Az éltetmet, akkor legyen tiéd.

PIRITHOUS.

Ó istenek, nem több, mint férfi ez ?

THESEUS.

Megesküvém.

ARCITAS.

Theseus, nem kegyelmet
 Esdünk ; meghalni oly gyorsan tudok,
 Mint te e szót «halál» kimondani,
 És nem rendít meg jobban. Ám ha ez
 A férfi engem árulónak mond,
 Engedj meg ennyit : árulás-e hát
 Szerelem, ily szépség szolgálatában ?
 Érette, kit legjobban szeretek,
 — S e hitben haljak is meg — jöttem el,
 Hogy véremmel pecsételjem meg e
 Hitvallásom ; s miképen én vagyok,
 Ki őt szolgáltam hiven, becsületben, —
 A mint megölöm azt, a ki tagadja,
 Nevezz hát engem álnok árulónak,
 S parancsoddal hogy miért nem törődtem ?
 Kérdezd e nőt, miért szép, vagy miért

Igézi szeme ide lelkemet,
Hogy őt szeresse ; és ha árulónak
Ő bélyegez, hitvány vagyok, ki arra
Méltó, hogy teste temetetlenül
Heverjen.

PALEMON.

Ó Theseus, könyörülj
Meg mindkettőnkön úgy, hogy egyikünknek
Sem adsz irgalmat. Ó, siket fülekre
Találjunk nálad, ha igaz bíró vagy.
Ó hős vitéz, dicső ősödre kérlek,
Kinek emlékét őrizi tizenkét
Munkája, engedd, hadd haljunk meg együtt,
Egyszerre s ő valamivel előbb,
Hogy lelkemnek mondhassam : még se kapta
Meg ő sem.

THESEUS.

Ez a vágyad teljesüljön.
S igaz, tízszer nagyobb a sérelem,
Mit rokonod követett rajtam el.
Kegyelmet nálam ő többet talált,
Miként te s így sérelmed nem nagyobb
Övénel. Senki többet érdekükben
Ne szóljon, mert még mielőtt a nap
Leáldozik, örök álom borul
Reájuk.

HIPPOLYTA.

Ó jaj, irgalom ; te is most
Kérj testvér, vagy soha. Meg nem tagadja.
Késő koroknak átkát hordozod
Különben arczodon halálukért.

EMILIA.

Arczomban lenne a harag s a romlás,
Mely ellenük fordul ? Sajat szemükben

Van a balvégzet, mely megöli őket.
 De nő leszek s megszanom őket és
 A porba hullok, térdemen kegyelmet
 Kérek. Segíts, testvér : ilyen nemes
 Tettben minden nő vélünk könyörög.

(Letérdelnek Theseus előtt.)

Király testvérem —

HIPPOLYTA.

O a kötelékre,
 Mely összefűz.

EMILIA.

Az irgalomra, mit másban szeretsz
 És végtelen erényeidre —

HIPPOLYTA.

Hősi
 Lelkedre és a szűzi éjszakákra,
 Melyek gyönyörét nyujtottam neked —

THESEUS.

Ezek hatalmas érvek.

PIRITHOUS.

És ezekhez
 Hadd jöjjön az enyém is ; jó uram,
 Barátságunkra, a vészes napokra,
 Melyeket együtt álltunk ki szorongva,
 Mindarra, a mit legjobban szeretsz,
 Csatákra és e bájos nőre itt —

EMILIA.

Az érzelemre, melylyel megtagadnád
Egy piruló lány kérését.

HIPPOLYTA.

Szemed
Fényére, az erőre, melylyel egykor
Megesküvél, hogy én fölötte állok
Minden nőnek, sőt minden férfinak,
S mégis legyőztél engem, Theseus —

PIRITHOUS.

S végül nemes lelkedre, mely jogos
Könyörületnek híján nem lehet.

HIPPOLYTA.

Hallgass könyörgő szómra, Theseus.

EMILIA.

Hadd esdekeljek én is.

PIRITHOUS

Irgalom.

HIPPOLYTA.

Kegyelmet adj.

EMILIA.

Ez ifjú hercegeknek.

THESEUS.

Hitem inog : tegyük fel, hogy irántuk
Szánalmat érzek, mint használjam azt fel?

EMILIA.

Hadd éljenek s száműzzed őket inkább.

THESEUS.

A szavaid elárulják a nőt.
 Szánalmat érzel, ámde nem tudod,
 Hol használjad. Ha éltüket kívánod,
 Találj ki valamit, mi biztosabb, mint
 Száműzetés. Hát élhet ez a kettő,
 Szerelem örült gyötrelmében égve,
 Hogy meg ne foszszák egymást életüktől?
 Mindennap újra küzdenének érted
 S az emberek előtt naponta tűznék
 Kardjuk hegyére becsületedet.
 Csak légy okos s felejtsd el őket itt.
 Eskümmel játszom és híreddel is.
 Kimondtam és meghalnak. Jobb, ha éltük
 A törvény oltja ki. Különben egymás
 Kardjától esnek el. Becsületemre
 Gondolj testvér.

EMILIA.

Nemes Theseusom,
 Meggondolatlan volt az eskü ; csak
 Haragban tetted és az értelem
 Meg nem tarthatja. Ha ily esküvések
 Segítségére jó az akarat,
 S gyors tett is, elpusztulna a világ.
 De egy régebbi esküd szemben áll
 Ez esküddel ; tán súlyosabb, melyet
 Biztos vagyok, jobban szeretsz, mivel
 Nem szénvedély : szerető gond sugalt.

THESEUS.

Mily eskü az?

PIRITHOUS.

Derék nő, csak előre, bátran.

EMILIA.

Hogy tőlem nem tagadsz meg soha semmit,
A mit szerényen csak kívánhatok,
S te szabadon megadhatsz. Most szavadnál
Foglak s ha nem tartod be, vétkezel
Becsületed ellen. Koldus vagyok most
Előtted és irgalmadon kívül
Nálam minden siket fülekre lel.
Csak éltüket kiméld s nem bánom, aztán
Tiporják sárba becsületem is,
A rossz nyelvek. Mért haljon az meg értem,
A ki szeret? Kegyetlen bölcsesség vón',
Ha a fiatal ágak száz virágát
Letépnék csak azért, mert tán a férgek
Megrontanák. Theseus, Theseus,
A nemes anyák, a kik ezekért
Sóhajtozának és az epedő
Szűz lányok, a kik valaha szerettek,
— Ha esküdet fentartod — én reám
És szépségemre szórják átkukat
És gyászdalukban e két ifjuért
Kárhoztatnak, kegyetlenségemért
Pokol gyötrelmét kívánják nekem
S gúnyolva vet meg minden nő, örökre.
Az égre kérlek, mentsd meg éltüket,
S száműzzed őket.

THESEUS.

És mikép tegyem?

EMILIA.

Esküdjének, hogy értem sohasem
 Választja többé őket el viszály.
 Hogy nem ösmernek, országod határát
 Nem lépik át s idegenül tekintnek
 Egymásra, ha véletlen, útjukon
 Találkoznak.

PALEMON.

Szaggassanak ezer
 Darabra, de ily esküt nem teszek.
 Hogy őt szeretem, azt felejtsem el?
 Mind vessetek meg akkor, istenek!
 Nem oly borzasztó még száműzetésünk,
 Csak kardunk és ügyünk legyen velünk.
 Vedd életünket; nékem *kell* szeretnem
 És akarok szeretni s rokonom
 Meg is kell ölnöm e szerelemért,
 Bárhol legyen a földön.

THESEUS.

Arcitas,
 Szólj, megfelelnek e feltételek?

PALEMON.

Gazember vón', ha igent mondana.

PIRITHOUS.

Ezek férfiak!

ARCITAS.

Ó uram, soha!
 Koldusbot inkább, de ily aljas áron

Nem kell az életem. Bár azt gondolom,
Nem lesz soha enyém, megőrizem
A szerelem dicsőségét s halálba
Megyek s szemébe nézek elmulásnak.

THESEUS.

Mit tehetek? Mert szájalom fog el.

PIRITHOUS.

Sugallatát kövesd.

THESEUS.

Emilia,

Ha egyikük halottan itt feküdnék,
— A mint hogy egyre biztosan halál vár —
A másikat, szólj, férjül elfogadnád?
Mindkettő úgysem örülhet neked.
Fejdelmi vér folyik bennük, miként
Te benned és mindkettő oly nemes,
Hogy Fáma eddig nem zengett hasonlót.
Nézz most reájuk és ha tudsz szeretni,
Vess véget a viszálynak, bármit is
Határozol, jóváhagyom. S ti is,
Beleegyeztek, úgy-e, herczegek?

PALEMON. ARCITAS.

Egész lelkünkkel.

THESEUS.

Akkor hát halál

Vár arra, a kit visszautasít.

PALEMON. ARCITAS.

Találj ki bármilyen halálnemet.

PALEMON.

Ha ő ítél el, csak gyönyör halálom.
 És a jövődő meg se született
 Szerelmesei áldják hamvaim !

ARCITAS.

Nászágym sírom lesz, ha ő vet el,
 És harcosok zengnek gyászdalt nekem.

THESEUS.

Válaszsz tehát.

EMILIA.

Theseus, nem tudok.
 Mindkettő oly nemes. Értem hajuk
 Egy szála sem görbüljön meg soha.

HIPPOLYTA.

Mi lesz velük ?

THESEUS.

Hallgassátok parancsom,
 S becsületemre, meg kell lennie,
 Különben éltét veszti mindakettő.
 Eredjete országotokba most ; ám
 Egy hónap múlva visszatérjete,
 Három vitéz lovag kíséretében
 E helyre, hol pyramist emelek,
 S a ki előttünk, kik jelen leszünk,
 Rokonát arra kényszeríteni képes,
 Hogy megérintse ezt az oszlopot,
 Azé legyen Emilia. A másik

Fejét veszítse társaival együtt
És zúgolódás nélkül haljanak !
S ne gondoljon rá egy se, hogy e nőért
Történt minden. Így jó lesz, hercegezek ?

PALEMON.

Igen, Arcitas, hadd legyenek barátod
Egészen addig.

ARCITAS.

Hadd öleljelek meg.

THESEUS.

Testvérem, meg vagy elégedve, szólj ?

EMILIA.

Igen, uram, meg kell nyugodnom benne,
Különben hisz mindkettő tönkremenne.

THESEUS.

Jertek s egymásnak nyujtsatok kezét
S vigyázzatok, lovagi szavatokra,
Hogy a kitűzött időig viszálytok
Békén pihenjen a nagy számadásig.

PALEMON.

Nyugodt lehetsz, uram.

THESEUS.

Jerünk ; baráti
S fejedelmi bánásmódban részesítünk.
Majd akkor eldől, győztes ki marad,
S a ki elhull, csak könnyeket arat.

NEGYESEDIK FELVONÁS.

I. JELENET.

Athén. Szoba a börtönben.
(Belép a börtönőr és barátja.)

BÖRTÖNŐR.

Mit hallottál? Nem mondtak semmi mást
Se Palemon szökéséről, se rólam?
Gondolkozzál, uram.

I. BARÁT.

Nincs semmi hír.
Nem hallottam más semmit, mert haza
Siettem, még mielőtt véget ért
Az ügy: de láttam, még a távozásom
Előtt, oly kedvező a hangulat, hogy
Bocsánatot is nyer tán mindakettő,
Mert Hippolyta s szép Emilia
Oly meghatón könyörgtek térdükön
A két ifjúért, hogy habozni látszott
Theseus, vajjon a meggondolatlan
Esküt kövesse-e, avagy a két nő
Esdő szavát. S mikor velük könyörgött
A nemeslelkű Pirithous is,
Reméltem, hogy jól fog végződni minden.
Nem is említék nevedet, nem is
Esett egy szó sem a menekülésről.

BÖRTÖNŐR.

Adná az ég, hogy minden így maradjon.

(*Belép a második barát.*)

2. BARÁT.

Örvendj barátom, híreket hozok,
Jó híreket.

BÖRTÖNŐR.

Örömmel hallom őket.

2. BARÁT.

Palemon elhárítá a veszélyt
S bocsánatot szerzett neked; barátom
Felfedte, hogyan és mily eszközökkel
Szabadult ki — leányod volt a bűnös,
De megbocsátott néki is urunk.
És a fogoly, hogy hálás is legyen
A lány jóságáért, oly hozományt
Adott, mely, mondhatom, nem megvetendő.

BÖRTÖNŐR.

Jó ember vagy, mindig jó hírt hozol

1. BARÁT.

Mi lett a vége?

2. BARÁT.

Hát csak az, a mit
Természetesen várni lehetett.
Akik sohasem kértek még hiába,
Kérésüket hát most is teljesíté,
És a foglyoknak megkegyelmezett.

1. BARÁT.

Tudtam, hogy így lesz.

2. BARÁT.

Ámde még újabb
Feltételeket is szabott, de róluk
Hadd szóljak tán alkalmasabb időben.

BÖRTÖNŐR.

Remélem, jók.

2. BARÁT.

Hát, tisztességesek,
Hogy aztán jóknak bizonyulnak-e,
Nem mondhatom meg.

1. BARÁT.

Majd eldől idővel.

(Belép a kérő.)

KÉRŐ.

Ó jaj, hol van lányod?

BÖRTÖNŐR.

Mért kérdezed?

KÉRŐ.

Ó szólj, utolszor mikor láttad őt?

2. BARÁT.

Nézd csak, milyen feldúlt.

BÖRTÖNŐR.

Ma reggel láttam.

KÉRŐ.

S jól érezé magát, ép volt-e, szólj,
Mikor aludt?

I. BARÁT.

Valóban, különös
Kérdések ezek!

BÖRTÖNŐR.

Nem valami jól
Érezheté magát — most jut eszembe —
Mert ép ma reggel kérdésemre oly
Zavartan, együgyűn s gyerekesen
Felelt, hogy azt lehetett komolyan
Gondolni róla, hogy örült szegény.
Nagyon bosszantott. De hát szólj, mi történt?

KÉRŐ.

Csak az, hogy szánakozva nézhetek rád,
De hát meg kell tudnod s jobb is, ha tőlem
Tudod meg, mint mástól, a ki kevésbé
Szereti őt.

BÖRTÖNŐR.

De hát mi van, beszélj?

I. BARÁT.

Talán beteg?

2. BARÁT.

Mi baja?

KÉRŐ.

Ó uram,
Az igazságot mondjam-e? Megörült.

I. BARÁT.

Az nem lehet.

KÉRŐ.

Hidd el nekem, való!

BÖRTÖNŐR.

Félig sejtettem, a mit mondsz nekem.
 Az ég segítsen rajta. Vagy szerelme
 Ártott neki, vagy tán a félelem, hogy
 Mily végzet éri atyját e szökésért.
 Vagy mindakettő.

KÉRŐ.

Könnyen meglehet.

BÖRTÖNŐR.

De hát miért van ez a nagy sietség?

KÉRŐ.

Figyelj ide. Nem rég horgászni voltam
 A nagy tavon a palota mögött.
 A messze partról, melyet befedett
 A sűrű nád és sás, egyszerre éles
 Hang szállt felém, hogy elmélyedve ültem.
 Figyeltem, úgy hallottam, énekelt
 Valaki és a gyenge hang után
 Itélve, gyermek vagy nő lehetett.
 Saját sorsára bízam horgomat.
 Közelebb jöttem, de senkit se láttam,
 A sűrű nád s sás mindent eltakart.
 Most lefeküdtem s amit énekelt,
 A dalnak szövegére is füleltem.
 Mert egy tisztáson át, melyet halászok
 Vághattak, láttam, hogy leányod áll ott.

BÖRTÖNŐR.

Kérlek, folytasd, uram.

KÉRŐ.

Sokat dalolt, de
Dalában nem volt semmi értelem.
Azt ismételte egyre: Palemon
Elment és az erdőbe távozott,
Hogy epret szedjen s holnap visszatér.

I. BARÁT.

Szegény lélek!

KÉRŐ.

Ha majd bilincsei
Elárulják, elfogják s mit tegyek
Akkor? Toborzok én is sereget,
Száz fekete szemű leányt, a kik
Szerelmesek, mint én s bibor ajakkal
És a fejükön nárciszkoszorúval.
S a fejdelem előtt tündéri tánczot
Lejtünk s bocsánatáért esdekelnénk.
Aztán, uram, rólad beszélt csak egyre,
Hogy holnap reggel porba hull fejed.
S virágokat szed, hogy sírodra hintse
És hogy csinossá tegye házukat.
Később csak azt dalolta: *fűzfa, fűzfa,*
És közben *Palemon, szép Palemon,*
És *Palemon deli ifjú vitéz.*
A víz, a hol volt, mélyen térdig ért.
Kuszált haján kákából volt füzér,
Ezer vizi virág, pazar színekben
Diszíté köntösét köröskörül.
Hogy azt hihettem, tán a tó csodás

Nimfája ő vagy Iris, ki az égből
 Csak imént szállt alá. Kákát szedett
 S gyűrűket font belőle ; csevegett,
 Kedves, hizelkedő szavakkal :
 Ép így van kötve a mi hú frigyünk is.
 Ezt, elveszítheted, engem, soha.
 És sok hasonlót. Aztán zokogott.
 Majd újra énekelt ; sóhajtozott
 S mosolygott egy időben és kezét
 Csókolta.

2. BARÁT.

Ó mily siralom !

KÉRŐ.

Mikor

Hozzásiettem, meglátott s azonnal
 A vízbe ugrott ; megmentettem őt
 S a partra tettem ; rögtön elfutott
 És a várost egészen felveré
 Kiáltásával s messze elmaradt
 Mögöttem, úgy rohant. Hárman, talán
 Négyen kerültek így eléje ; tudtam,
 Hogy az egyik testvére volt ; megállt
 És összeesve ott maradt előtte.
 Magukra hagytam és ide siettem,
 Hogy értesítselek. Nézd, jönnek is.

(Jönnek a börtönőr testvére, leánya és mások.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Ne örülhess a napvilágnak itt. —
 Úgy-e ez gyönyörű dal ?

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Gyönyörű.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Tudok még vagy huszat.

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Azt elhiszem.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Hidd el, tudok. Rekettyéről dalolnék
S tudok ám dalt a vörösbegyről is.
Mondd csak, nem vagy szabó?

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

De, az vagyok.

BÖRTÖNŐR LÁNYA.

És hol van a menyasszonyi ruhám?

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Majd holnap elhozom.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

S tartsd meg szavad;

Különben otthon nem maradhatok;
A lányokat kell hívnom s kifizetnem
Zenészeket, mert hajnalhasadáskor
Már véget ért örökre szűziségem.

(Énekel.)

Ó kedvesem, szép kedvesem.

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Türelmesen viseld el e csapást!

BÖRTÖNŐR.

Igaz, igaz.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Jó emberek, jó reggelt.
Hallottatok már ifjú Palemonról?

BÖRTÖNŐR.

Hallottam már felőle, hogyne!

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Gyönyörű ifju ő? Úgy-e

BÖRTÖNŐR.

A szerelem!

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Ne mondjatok ellent neki, különben
Nem ily nyugodt és gyorsan megvadul.

I. BARÁT.

Gyönyörű ifjú.

BÖRTÖNŐR LÁNYA.

Testvéred van-e?

I. BARÁT.

Igen.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

De nem lesz az övé soha.

Mondd meg neki: van egy bűvös szerem.
Ügyelj csak arra, hogy ne lássa meg,
Mert ha csak egyszer látja, vége van.
Egy pillanat és fel van dülva végkép.
A város minden lánya ő belé
Szerelmes, ám én mind kigúnyolom.

Hát hadd szeressék ; úgy-e okosan
Cselekszem ?

I. BARÁT.

Hogyne.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Keveset ha mondok,
Kétszáz leányt ejtett teherbe már ; —
Négynek kell lenni ; de én ezt titokban
Tartom, szorosan zárva, mint a kagyló.
És mindegyik fiú leszen, bizony ;
Ő tudja módját és mindből zenész lesz,
Ha már tíz évesek és Theseus
Csatáiról fognak majd zengedezni.

2. BARÁT.

Csodás lesz.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Még nem hallottál hasonlót.
De szót se róla.

I. BARÁT.

Semmit sem beszélék.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Az egész országból özönlének
Hozzá. Múlt éjjel, biztosítalak,
Legalább is huszan lehettek ott.
Mindent elintéz két órán belül,
Ha hozzáfog.

BÖRTÖNŐR.

Ő menthetetlen örült.

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Isten ments.

BÖRTÖNŐR.

Bölcs ember vagy, jer ide.

1. BARÁT.

Meg fogja-e ösínerni?

2. BARÁT.

Bár úgy lenne!

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Van-e hajód?

BÖRTÖNŐR.

Igen.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Hol van iránytűd?

BÖRTÖNŐR.

Itt van.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Irányítsd az erdő felé,
Északra, a hol Palemon eped
Utánam. A vitorlát bízd reám.
Feszítsd! Előre! Bátorság! Ujjongj!

MIND.

Hahó, hahó, fent van ; szél lengedez.
Ropogva szól már ; fel a fő-vitorlát !
Hol van a sípod, mester ?

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Hadd vigyük be.

BÖRTÖNŐR.

Arboczra fel !

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Hol van kormányosunk

1. BARÁT.

Előtted áll.

BÖRTÖNŐR TESTVÉRE.

Mit látsz a messzeségben ?

2. BARÁT.

Egy erdőt.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA:

Tarts hát arra, frissen.

(Énekel.)

Mikor kölcsönzött fénynyel Cynthia...

(Mind el.)

II. JELENET.

Athén. Szoba a palotában.
(Belép Emilia, két képet tart.)

EMILIA.

Beköthetném e sebeket, melyek
Feltépve, elvéreznek én miattam :
Választhatok s vizsályuk véget ér.
Két ily szép ifju értem életét ne
Veszítse el. S kegyetlenségemért
Síró anyáik ne átkozzanak meg,
Ha fiaiknak kihült hamvait
Kisérik nyugovóra. Ó egek,
Milyen szelid az arcza Arcitasnak !
Ha maga a természet, bölcsesége
S szépsége legszebb ékességivel
Díszítve, melyeket nemes szülötti
Testébe olt, halandó testet öltne
S előttünk állna, mint nő s szűz leányok
Szemérmetes tartózkodása lenne
Szívében, akkor is e férfiúért
Örülten égne ! Micsoda szemek,
Csupa tűz és életvidám szelidség
Szikrázik itt. Maga a szerelem
Lakik mosolygva bennük. Ganymed is
Igy lobbantotta lánggra Jupitert
És készteté, hogy a szép gyermeket
Mint ragyogó csillagzatot helyezze
Maga mellé. Milyen nagy homlok ez,
Mily fenség árad róla szerteszét !
Boltozatos, mint nagyszemű Junóé,
De sokkal édesebb és selymesebb, mint

Pelopsnak válla. A hir és dicsőség
Innen sugárzik ki, úgy gondolom,
Miként égből kiálló hegy fokáról
Szárnycsattogással száll alá a földre,
Az istenek szerelmeit s csatáit
Megénekelve, kiknek közelében
Ily férfiak élnek. — Csak halovány
Képmása néki Palemon, erőtlen
Arnyék ez arczhoz képest. Zord, sötét,
Sovány s oly bús szeme, miként ha anyját
Siratná ; béke s nyugalom honol,
Nincs benne élet, üdeség, derű,
Villámló ész, vidám mosoly se látszik.
Megvan benn' a mi gáncs képzelhető
S tán illik is hozzá : Szomoru ifjú
Volt Narcissus is, de menyei szép.
De ki találja el, hogy merre hajlik
A nő szeszélye ? Balga vagyok, érzem,
Megbomlott bennem minden értelem.
Nincs választásom s esztelen hazugság
Nagy súlya nyom, hogy nők ostorcsapását
Megérdemelném. Térden állva, hadd
Kérjem bocsánatod, ó Palemon.
Te vagy, te vagy szép, egyedül te vagy szép.
Szemeid itt, fénylő lámpásai
A szépségnek s uralják a szerelmet
S fenyegetik : mily lány mer szembeszállni
Velök ? Mily férfias komolyság,
Mily hívogató báj van barna arczán !
Ó szerelem, ezentúl csak ily arcz
Éljen számodra. Arcitas, maradhatsz,
Ha őt tekintem, te vagy a czigány
S ez a nemes test. Mily kábult vagyok,
Milyen zavart ! A szűz hit elhagyott.

Ha Theseus kérdezne, hogy szerelmem
 Kit választ, hát Arcitast mondanám.
 S ha a nővérem, akkor Palemont,
 Nos mindaketten, lépjetelek élém,
 S most testvér, kérdezz. Ó jaj, nem tudom.
 S most nővérem, te kérdezd. Ó előbb
 Meg kell néznem még. Mily igazi gyermek
 A szerelem, midőn választani nem tud
 Két egyformán kedves játék között,
 S mindkettőért kiált.

(Belép egy nemes.)

Nos, mit hozol?

NEMES.

Dicső fivéred, a fejedelem küld,
 A lovagok, úrnőm, megérkezének.

EMILIA.

Hogy a viszálynak véget vessenek.

NEMES.

Igen.

EMILIA.

Bár érne véget életem.

Mi bűnt követtem el, szűz Diana,
 Szeplőtlen ifjúságom mért borítja
 E hercegeknek vére? Anyaszív
 Két ily nemes léleknek nem örült még.
 És tisztaságom mért legyen az oltár,
 Melyen szerelmeseknek élte hull,
 Szépségem áldozatául gyászosan?

(Belépnek Theseus, Hippolyta, Pirithous és kísérel.)

THESEUS.

Siessetek. Hozzátok ide őket.
Vágyom már, hogy elem kerüljenek.
Megjött a két kérő, hogy küzdjön érted.
S vele eljöttek szép lovagok is. S most
Kedves, szived legyen az egyiké.

EMILIA.

Inkább szeretném mindkettőjüket.
Miattam akkor egy sem hullana
Korai sírba.

THESEUS.

És ki látta őket?

PIRITHOUS.

Rövid ideig én.

NEMES.

Én is.

(*Belép egy követ.*)

THESEUS.

Te honnan jössz?

KÖVET.

A lovagoktól.

THESEUS.

Szólj, te láttad őket,
Beszélj, miféle emberek azok?

KÖVET.

Ha igazat beszéljek, hat vitézebb
És daliásabb lovagot soha

Nem láttam én — a külsőről itélve —
 S hasonlólókról sem olvastam soha.
 A melyik Arcitas mellett az első
 Helyen áll, izmos férfi és az arcza
 Fejdelmi származásra vall — tüzes
 Szemének pillantása is mutatja
 Arcszíne a barnához közelebb
 Áll, mint a feketéhez, bár ridegnek,
 Mégis nemesnek látszik, a ki edzett
 A vészszel szemben s félelmet nem ismer.
 Szeméből meg szívének lángja perzsel,
 Felindult arszláné tekintete.
 Hosszú haja széles vállára omlik,
 S miként a holló szárnya, úgy ragyog.
 Tetőtől talpig fel van fegyverezve,
 S gyönyörű szép övön csüng derekán
 A kard. Ha homlokát redő borítja,
 Akaratának ezzel szerez érvényt.
 Jobb fegyvertársa nem volt még vitéznek.
 Éltémre mondom.

THESEUS.

Jól írtad le.

PIRITHOUS.

Amde

Palemon első fegyvertársa messze
 Fölötte áll, úgy gondolom.

THESEUS.

Milyen, szólj!

PIRITHOUS.

Ő nem kevésbé vall herczegre szintén.
 Sőt ha lehet, kiválóbb; mert a mellét

A dicsőség minden jele fedí.
A másíknál egy kissé zömökebb,
De sokkal szelidebbek arczvónási ;
Mint hamvas szőlő, olyan arcza színe.
Kétségkívíl átérzi azt, a mért küzd,
S így az ügyet magáévá teszi.
A győzelemnek minden szép reménye
Sugárzik arczán és ha a harag
Sarkalja, csak nemes vitézi tűz
Aramlik végig fejedelmi testén,
S erős karját száz nagyszerű tett vágya
Feszíti. Ő nem ismer rettegést,
Íly gyengeség lelkéhez idegen.
Erős, aransárgás, göndör haja
Hasonló sűrű repkényhez, melyet
Nem tép vihar. Arczát a harczias
Szűzek külszíne ékesíti, tiszta
Piros s fehér, mert még szakálla nincs.
Diadal trónol villogó szemében,
Míntha örökké csak bátor szívének
Akarna hízelegni ; magasan
Előre hajló orra a becsűlet
Jelképe, s piros ajaka a nőkre
Csábítón néz, hogy küzdelem után
Hivogatón magához csalogassa.

EMILIA.

S e férfiaknak meg kell halniok ?

PIRITHOUS.

Ha hangját hallod, vélnél harsonát,
Minden vonása szép, erős, arányos,
Minőt csak férfi kívánhat magának.

Aranynyelű, aczélos fejsze forg
Kezében — huszonöt éves lehet.

KÖVET.

Egy férfi van még köztük, alacsony
Termetre, de bátor lelket mutat.
Oly nagynak látszik, mint akármelyik.
Hasonló testet nem láttam, mely annyi
Reményt ígér valóra váltani.

PIRITHOUS.

Azt a szeplőset gondolod?

KÖVET.

Igen.

Úgy-e, mind daliák?

PIRITHOUS.

Azok, valóban.

KÖVET.

A mily kevesen vannak, nincsen egy sem
Közöttük, a kinek természete
Kiválóságot ne árulna el.
Fehér haja nem játszi tejfehér,
De férfias, barnába hajlik át.
Tevékeny lélek s látszik, fürge is.
Szívós, erős izomzatú karokkal,
Fent, mint a nőé, gyengéden dagadnak,
Megszokhaták a munkát és a fegyver
Súlyától sem roskadnak le soha.
Szive nyugodt, de tigris, ha felindul.
A szeme szürke, részvét árad onnan.

Ha győz, éles tekintete előnyt
Tüstént felismer, hogy saját javára
Használja ki ; nem tud megsérteni
Senkit, de őt se szabad bántani.
Ha mosolyog, meglátod a szerelmest,
S ha meg redőkbe vonja homlokát,
A harczost ; a fején ragyog a győztes
Pálmája s rajta a szerelmi jelvény,
Melyet visel szívének hölgyeért.
Harminczhat éves tán ; ezüsttel átvont
Lándsával jár.

THESEUS.

Mondd csak, ilyen-e mind ?

PIRITHOUS.

A dicsőség szülötte valamennyi.

THESEUS.

Már vágyom, hogy elém kerüljenek
Meglátod, mint harcolnak férfiak.

HIPPOLYTA.

Örömmel nézném, ha más vón' az ok.
Ha például két ország koronája
Miatt csapnának össze. Ó miért
Ily zsarnoki a szerelem ! Szelid
Szívű testvérem, mi a véleményed ?
Mig ők nem sírnak vért, ne sírj te sem.

THESEUS.

A te szépséged aczélozta meg
Erejüket. Barátom, én reád

Bizom a harczteret ; tegyed olyanná,
Hogy ily küzdőkhöz is méltó legyen.

PIRITHOUS.

Igen, uram.

THESEUS.

Menjünk és látogassuk
Meg őket, nem tudom kívárni, míg
Ők jönnek el, úgy feltüzelt a hírük —
Királyi módra intézkedj, barátom.

PIRITHOUS.

Nevedhez méltó lesz a pompa is.

EMILIA.

Te meg zokogj. Mert bárki nyer is itt,
Bűneidért nemes rokont veszít.

(Mind el.)

III. JELENET.

Athén. Szoba a börtönben.

(Belépnek a börtönőr, a kérő és a doktor.)

DOKTOR.

Úgy-e a betegsége inkább akkor mutatkozik, ha
holdfény van ?

BÖRTÖNŐR.

Folyton csendes zavart árul el ; keveset alszik, egy-
általában semmi étvágya nincs, csak sokat iszik. Egy

másik, jobb világról álmodozik s bármily tördelt beszéd hagyja is el ajkát, Palemon nevével ékesíti, mindenbe belekeveri, mindennel összefüggésbe hozza.

(Belép a börtönőr leánya.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Egészen elfelejtettem ; a refrain ez volt : bújj el, bújj el s nem kisebb férfi írta, mint Geraldo, Emilia tanítómestere. Oly phantastikus, mint a milyen csak lehet egy lábain járó ember, mert a másvilágon meglátja Dido Palemont s akkor vége a szerelemnek Aeneas iránt.

DOKTOR.

Mily badar beszéd !

BÖRTÖNŐR.

Igy megy ez egész napon át.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Most térjünk át a varázsra, a melyről szóltam. A nyelved hegyére helyezz egy ezüstérmét, különben nem jutsz semmire : akkor, ha véletlenül az üdvözülték közé kerülünk — s micsoda látvány lenne ez —, mi lányok, kiknek elpusztították a májunkat s kiknek darabokra törte szívét a szerelem, eljövünk oda s egész nap nem teszünk egyebet, mint virágokat tépünk Proserpinával ; majd bokrétába kötöm Palemonnak ; akkor — figyelj — jól —

DOKTOR.

Mily bájos ily örülten is ! Figyelj csak tovább.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Hitemre, elmondom ; néha az aratáshoz is elnézünk az üdvözültek közé. Ah, a többieknek a másik helyen milyen nehéz soruk van, izzanak, sülnek, forrnak, ordítanak, sikítanak, felszisszennek, átkozódnak ! Szörnyű kínokat szenvednek el ! Vigyázz : ha valaki megőrül, felköti vagy vízbe öli magát, oda kerül ; Jupiter őrizzen meg ! Azután bedobnak minket ólomüstbe is : uzsorások zsirjába, millió zsebtolvaj társaságában fogunk főni, mint sonka, a mely sohasem fő meg.

DOKTOR.

Hogy dolgozik agya !

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Urak és udvaroncok, a kik teherbe ejtettek lányokat, szintén ott vannak : köldökig állnak a tűzben és egészen a szívükig ér a jég s az a részük, a melyikkel vétkeztek, az izzik, s az a részük, a melyikkel csaltak, az fagyoskodik. De valóban, azt lehetne hinni, hogy ez nagyon súlyos büntetés ily csekélységért : hidd el, némely ember inkább elvenne egy bélpoklos boszorkányt, csak hogy ettől megszabaduljon, biztosítlak.

DOKTOR.

Hogy folytatja ez őrületet ! Nem határozott őrületség ez, hanem nehéz és mély melabú.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Hallom, a mint együtt ordítanak egy előkelő hölgy és egy büszke polgárnő ! Barom lennék, ha mulatságot találnék ebben : az egyik azt kiáltja : ó ez a tűz, a másik : ó ez a füst, a harmadik : ó, hogy azt mindig

a függöny mögött tettem, — azután ordít. Egy másik megint átkozza a kérőt s az üvegházat.

(Énekel.)

Hű maradok csillagjaim s te végzetem stb.

(El.)

BÖRTÖNŐR.

Mi a nézeted róla, uram?

DOKTOR.

Azt hiszem, hogy az elméje meghibbant, s ezen nem segíthetnek.

BÖRTÖNŐR.

Ó hát mit tegyek?

DOKTOR.

Tudsz arról, hogy szeretett valakit, mielőtt Palemont meglátta?

BÖRTÖNŐR.

Egyszer erős volt reményem, hogy vonzalmát ez ifjú barátomnak ajándékozta.

KÉRŐ.

Én is azt hittem. S vagyonom felét adnám oda, ha valódi képében jelenleg ugyanoly viszonyban lenne velem, mint azelőtt.

DOKTOR.

Szemének ez a mértéktelen beteltsége megzavarta többi érzékét, melyek magukhoz térhetnek s újra hozzáfoghatnak hivatásuk betöltéséhez, melyet a természet kiszabott. De most eszeveszett zavarban van-

nak. A következőt kell tenned : zárd el oly helyre, a hová a napvilág csak lopva tévedhet be, te meg, fiatal barátom, vedd fel Palemon nevét, mondd, hogy eljöttél s vele akarsz étkezni és szeretettel érintkezni : ez majd magára vonja figyelmét, mert szelleme ép erre a tárgyra szegeződik ; más tárgyak, melyek szelleme és szeme közé kerülnek, örülségének ugrándozásaivá és bohóságaivá lesznek. Énekelj neki tavaszi szerelmi dalokat, a melyeket, mint mondja, Palemon énekelt neki börtönében. Eredj hozzá ; tűzz ki neki szép virágokat, a melyek az évszak díszai ; tedd illatosabbá őket mindenféle illatszerrel, amely hízeleg az érzékeknek. Mindez Palemonná válik, mert Palemon énekelni tud, Palemon kedves és minden jó tulajdonság az övé ; kívánd tőle, hogy veled étkezzék, szeld fel a húst neki, igyál egészségére s közbe-közbe, kedvesen s engedékenyen nyerd meg kegyét. Tudd meg tőle, kik voltak barátnői és játszótársai s gondoskodj arról hogy ezek előtte gyakran említsék Palemon nevét és célzásokat tegyenek rá. Természetellenes és valótlan az, a mi benne van, tehát valótlanságokkal kell leküzdeni, ez veheti rá, hogy egyék, aludjék és életerői működését visszazökkentsék rendes kerékvágásukba s törvényes rendjükbe : nem tudom, hányszor találtam ezt, tapasztalásom szerint jónak. S alapos a reményem, hogy ez eset csak szaporítani fogja a sikeres példák számát. Persze e tervnek keresztülvitele közben segítségem rendelkezésedre áll. Fogjunk tüstént hozzá, sietessük a sikert, mely, nem kétlem, vigaszt és gyógyulást hoz.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

I. JELENET.

Athén. Három oltár e felírással : Mars, Venus, Diana. Har-
sonaszó.

(Belépnek Theseus, Hippolyta, Pirithous és kíséret.)

THESEUS.

Hadd jöjjenek s az istenek előtt
Rebegjék el esdő fohászukat.
Lobogjon fénylő láng, szent tűzben égjen
A templom s áhítat felhőiben
Bocsássák útnak fel az égiekhez
Az illatos tömjénfüst áldozatját
Az oltárokról. Ne mulasztatok
El semmit, mert dicső a munka, mely
Most készül itten és díszére válik
A magas ég hatalmainak is,
A melyek kedvelik.

PIRITHOUS.

Uram, közelgnek.

(*Kürtszó. Belépnek Palemon, Arcitas és lovagjaik.*)

THESEUS.

Erősszívú s vitéz ellenfelek ti,
Ádáz és ki nem engesztelhető
Fejdelmi ellenségek, kik ide

Eljöttetek ma, hogy vizsálytokat
 Eldöntsétek, tegyetek félre most
 Csak egy órára minden haragot.
 A rettegett segítő istenek
 Oltárai előtt szelid galambként
 Boruljatok le, nyakas hercegek :
 Több mint halandó harag a tiétek.
 Segítségték legyen szintén olyan.
 Az égiek rátok tekintenek,
 Vezesse az igazság kezetek.
 Buzgó imátok meg nem zavarom.
 Megyek. És mindkettőnek sok szerencsét.
(Theseus, Hippolyta, Pirithous és kíséret el.)

PALEMON.

Még mielőtt a homokóra útját
 Lejárta, egyikünk halott. Csak arra
 Gondolj, ha lenne bennem valami,
 A mi utamat állja most, legyen bár
 Egyik szemem a másik ellenében,
 Egyik karom, amely a másikat
 Lekötve tartja, elpusztítanám,
 Még ha testemnek része volna is.
 Ebből lássad meg, mennyire kiméllek.

ARCITAS.

Csak nehezen bírom a nevedet,
 A régi szeretet s rokoni érzés
 Jelét emlékezetemből törölni.
 Csak nehezen tudnék helyébe tenni
 Valami mást, mert elpusztítanám.
 Dagadjanak a vitorlák hajónkon,
 Vezessenek a révbe, mit nekünk
 Az égiek akarata kirendelt.

PALEMON.

Most jól beszéltél. Mielőtt megyek,
Engedd, rokon, hogy megöleljelek,
Csak egyszer, — hisz többé úgy sem teszem.

ARCITAS.

Isten veled.

PALEMON.

Legyen meg, ég veled.

ARCITAS.

Isten veled.

(Megölelik egymást; Palemon és lovagjai el.)

ARCITAS.

Nemes lovagjaim,
Rokonaim s barátaim, ti, kik
Magatokat feláldozzatok értem,
Mars hű fia, kinek szelleme
A rettegésnek és a félelemnek
Csíráit is előlte szívetekben,
A kit imádunk, lépjete velem
Az isten színe elé és imánkban
Oroszlán bátorságát és a tigris
Dühét, vadságát s villámgyorsaságát
Kérjük magunknak, hogy ne a csiga
Lassúságával haladjunk előre.
Tudjátok, úgy-e jól, hogy célomat
Magamnak én csak vérrel küzdhetem ki,
Erőnek lángja kell hogy fellobogjon
S csak nagy hőstett helyezheti fejemre
A koszorút, melynek virágai

Között ő a királyné. Hő imám
 Ahhoz szálljon fel, ki a harczmezőt
 Mederré változtatja, mely színültig
 A harczosok vérével van tele.
 Segitsetek nekem és lelketekkel
 Boruljatok előtte le.

(Mars oltára elé lépnek, arczra borulnak s azután letérdelnek.)

Hatalmas,

A ki erőddel a zöld Neptunust
 Biborrá változtattad, a kinek
 Üstökösök jelzik jövetelét!
 Pusztításod nagy csatatereken
 Temetetlen koponyák hirdetik.
 Lehelleted ledönti rendre mind
 Az áldott Ceres bő vetéseit.
 Erős kezeddél kék felhők ködéből
 Lerontasz égig erő tornyokat;
 Te épited s te zúzod újra porrá
 A városok védő kőfalövéit.
 Tanítsd meg a tanítványt, hívedet,
 Riadódnak legifjabb követőjét
 Hadi művészetedre, hogy dicsőn
 Éretted hordjam fennen lobogómat
 S a nap hőse lehessek általad.
 Ó nagy Mars, adj jelt, add kegyed jelét.

(Erre mind arczra borulnak, úgy mint előbb; fegyvercsörgés hallatszik rövid menydörgéssel, mely mint csatazaj hangzik; erre mind felkelnek és az oltárhoz mennek.)

Ó te, ki helyrehozod a kizökkent
 Szörnyű időket s romlott államok
 Alapjait megrázod s régi korhadt
 Jogok felett tartasz végítéletet,
 Ki meggyógyítod, ha beteg, a földet,

Vértengerrel s megóvod a világot,
Hogy végtelen sokaság el ne lepje,
E jelt szerencsejelnek fogadom,
Czélom felé neveddel indulok,
Merész lélekkel. Jertek, távozunk.

(Arcitas és lovagjai el.)

(Belépnek Palemon és lovagjai.)

PALEMON.

Új tűzben kell hogy égjen csillagunk,
Különben végsőt lobban s elmulik ma,
Szerelemért küzdünk ; ha istennője
Megadja, győzedelmet is fűz hozzá ;
Hadd forrjon össze lelkem tietekkel,
Kiknek szabad, nemes akarata
Az én ügyemet a magatokénak
Tekintve küzd. Venushoz fordulunk,
Az ő kegyére bizom tettemet,
S hatalma támogasson.

*(Venus oltára elé lépnek és arcukra borulnak ; aztán letér-
delnek.)*

Üdv, istennő, a titkok nagy urának,
Ki oly erős vagy, hogy a legvadabb
Zsarnok szívében is kiég a düh
S zokogni képes egy leány előtt is.
Szemednek pusztá pillantása már
Elfojtja Marsnak harczy szózatát,
Hogy suttogás lesz csak a csatazajból.
Te általad forgatja meg a mankót
A béna is s meggyógyítod Apolló
Előtt ; uralkodót is kényszerithetsz
Hogy az alattvaló hűbérese
Legyen ; merev komolyság tánczra perdül
Szavadra. És a száraz aggregény,

Ki átugrott tüzeden ifjúkorban,
Miként a gyermek az örömtüzön,
Még lángra gyúlhat hetven évvel is
S rekedt torkát gúnyolva zengedezne
Szerelmes dalokat. Mily hatalom
Az, a melyen te úrrá nem lehetsz !
Phoebus lángjához adod a tiédet.
Sokkal forróbb, miként az ő tüze ;
Az ég tüze megperzseli fiát,
A ki halandó volt, de a te lángod
Megégeté őt. A vadász, hideg
Mint mondják, tegzét elveté
És sóhajtozni kezdett : ó fogadj
Kegyedbe engem, ki felesküvém
Hivednek, engem, ki igádat
Úgy hordtam, mint egy rózsakoszorút,
Holott ólomnál is súlyosb teher volt
Erősebben szúrt, mint csalán, soha
Szóval se keltem ki törvényed ellen ;
Titok fátylát se lebbentém soha,
Mert nem ismertem semmit ; ámde nem
Tettem vón', ha nyitott könyvként előttem
Állt volna mind. Hálóm so'sem vetettem
Más hitvesére ki. Nem is olvastam
Ledér lelkeknek gúnyoló írásit,
Rossz útra nem térítettem soha
Szép női szívet, ha élém került
Ünnepségeknél ; sőt el is pirultam,
Ha láttam, mint kísérlik meg vigyorgó
Ifjú urak s haraggal kérdezé
Felindult lelkem a gyónó kalandort,
Nem volt anyátok ? Nékem volt anyám,
A ki nő volt és nőt sértettek ők meg :
S elmondtam, hogy egy férfit ismerék —

— Nyolczvan tavasz vonult el már fölötte —
S tizennégy éves lányt vett hitvesül :
A te hatalmad öntött életet
A porba, mert elaggott lábait
A görcs kikezdte s csámpássá tevé már,
Ujjait, összeszorítá a köszvény,
Úgy látszott, hogy kidülledt szemgolyóit
Üregükből kizökkenté a kin,
Csak gyötrelem volt benne az, a mi
Életnek látszott. S mégis, ez a csontváz
Fiút nemzett gyönyörű hitvesével
S biztos hitem, hogy övé volt a gyermek,
Mivel a nő megesküdött reá,
S ki ne hinne neki? Nem tartozom
Azok közé, a kiknek szája jár
És megteszik ; azoknak ellensége
Vagyok, akik dicsekszenek vele
És nem teszik meg, kárörömmel
Tekintek az erőlködőkre, kik
Szeretnének, de nem tudnak. S a ki
Merészen, hitvány módra kürtöli
Ki a világba kedvese nevével
Titkos szerelmét, megvetem a gazt.
Ilyen vagyok és esküszöm is arra,
Hogy őszintébben nem sóhajtozott még
Szerelmes. Így hát te édes, szelíd
Istennő, hozz ügyemnek diadalt,
Megérdemelné a hű szerelem,
S adj jelt nekem, hogy megáldasz kegyeddel.
(Zene szól. Galambok röpködnek a levegőben ; a lovagok
megint arczra, azután térdre borulnak.)
Ó te, ki a halandó kebeleken
Tizenegy évestől kilenczvenig
Uralkodol ! Kinek ez a világ

Csak erdő, melyben te vagy a vadász
 S mi a tömeg vad, köszönöm neked
 E jelt, melyet őszintén érező
 És tiszta szivem rejtekébe zárok
 S a győzelemnek biztos érzetével
 Aczélozom meg testemet vele.
 Keljünk fel s távozzunk. Időnk közelg.

(Meghajolnak s elmennek.)

(A zene tovább szól. Belép Emilia, fehérben; haja vállára omlik s fején koszorú; egy kísérője fehérben, uszályát hordja s hajába virágok vannak tűzve; egy másik egy ezüst szarvat visz előtte s a benne levő tömjént és illatszereket Diana oltárára helyezi és meggyújtja. Társnői távolabb állnak; hajlonganak és letérdelnek.)

EMILIA.

Te szent, erős, hideg, titokzatos
 Királyné, ki némán, magánosan
 Tűnődöl s megveted az élveket,
 A ki oly szűz vagy, mint fehér s a hónál
 Tisztább, melyen a szellő legyezőként
 Végigsuhan. A ki több vért nem enged
 Papnői arczán, mint a mennyi kell,
 Hogy elpiruljanak — s rendjüknek ez
 A köntöse — én, papnód, térdre hullok
 Oltárodnál hódolva, hogy tekints rám
 Kegyesen zöld szemeddel, mely soha
 Nem pillantott tisztátalanra még.
 Ó szent, ezüstös tisztaságu úrnőm,
 Kinek fülét trágár szó még nem érte
 Kinek révéig még nem hangozott
 Ledér szózat, hallgassad meg imámat
 Melyet feléd küldök szent félelemben.
 Utolsó szűzi áldozásom ez.
 A köntösöm az ara köntöse,

Szívem azonban még a lány szive.
 Ki van jelölve már a férjem és
 Nem ismerem ; a két lovag közül kell
 Választanom egyet s diadalért
 Főhászkodnom ; de nem viselhetem
 E választás bűnét ; egyik szemem
 — Egyformán értékes bár mindakettő —
 Od'adnám, de nem tudnám elítélni
 Egyiküket sem. Ítélet ne'kül
 Szenvedné el a halált bármelyik.
 Nemes királyné, engedd hát, hogy az,
 A ki a két ifjú kérő közül
 A legjobban szeret és a melyiknek
 A legigazabb jogcíme van arra,
 Vegye fejemről e fehér füzért.
 Különben, ó istennő, hadd maradjak
 Mint szűz papnőd, tovább szolgálatodban.

*(Erre a szarvas eltűnik az oltár alá és a helyén rózsafa fakad,
 melyen egy rózsa virít.)*

Nézzétek, szent oltára méhiből
 Mit hoz elő az árnak és apálynak
 Úrnője isteni akaratával.
 De csak egy rózsa ! Hogyha jól fogom fel,
 Mindkét lovagra romlást hoz e harc.
 S én, szűz virágként, egyedül maradván,
 Le nem szakítva, kell, hogy elfonnyadjak.

*(Hirtelen hangos zene szól: a rózsa leesik a fáról, mely eltűnik
 az oltár alatt.)*

Lehullt a rózsa s eltűnik a fa.
 Ó istennő, megkönnyebült a lelkem.
 Tehát letépnek ? Amde nem tudom
 A te akaratodat. Ó e titkot

Fedd fel előttem. — Azt hiszem nyugodt
 Lehetek, mert jele kegyére vall.
(Leborulnak és mind el.)

II. JELENET.

Athén. Szoba a börtönben.

Belépnek a doktor, a börtönőr és a kérő, Palemon alakjában.

DOKTOR.

Volt valami hatása a tanácsnak,
 Melyet adtam?

KÉRŐ.

De mennyire, uram.
 Társnői elhitették mind vele,
 Hogy Palemon vagyok. Mosolygva kérdé,
 Egy félóra előtt, hogy mit szeretnék
 Enni s mikor fogom őt megcsókolni.
 Azt mondtam, rögtön és utána mindjárt
 Meg is csókoltam kétszer.

DOKTOR.

Ez helyes volt.
 Még jobb lett volna, ha húszszor teszed,
 Mert ebbe' van a biztos gyógyulás.

KÉRŐ.

Azt is monda, velem virraszt ma éjjel,
 Jól tudja, hogy mikor jön a roham rám.

DOKTOR.

Csak hagyj rá mindent és ha a roham
 Rájön, mindjárt ragadd meg s tartsd erősen.

KÉRŐ.

Azt is akarta még, hogy énekeljek.

DOKTOR.

És énekeltél?

KÉRŐ.

Nem.

DOKTOR.

Az helytelen volt.

Engedned kell, bármit kívánna is.

KÉRŐ.

De sajnos, nincs hangom, hogy ebben is
Kedvére járhatnék.

DOKTOR.

Hisz egyre megy!

BÖRTÖNŐR.

Láttam.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Nos tetszik-e?

BÖRTÖNŐR.

Valóban gyönyörű.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

S táncolni láttad?

BÖRTÖNŐR.

Nem.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

En már gyakran láttam, nagyszerűen,
Kecsesen tánczol s üget is, rövid
Vagy hosszú farkkal egyaránt s egészen
Úgy fordul, mint egy pergetyű.

BÖRTÖNŐR.

Mesés.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Mórtánczot lejt, majd húsz mérföldet is
Egy óra alatt. Túltesz valamennyi
Nádparipán itt a parókiában,
— Amennyire tudom — s 'ó kedvesem
Melódiája ütemére tud
Ügetni. Nos, mit szólna a paripához?

BÖRTÖNŐR.

Ha oly ügyes, tennist is játszana?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Ó az nem lenne semmi sem.

BÖRTÖNŐR.

Talán tud

Olvasni s írni is.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Szép kézírással

Táplálékáról könyvet ő vezet.
Korán keljen fel a lovászegény,
Ki túl akarna járni az eszén.
A barna kanczát, mely a fejedelem
Tulajdona, nem ismered?

BÖRTÖNŐR.

Nagyon jól.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Szegény állat, mily örülten szerelmes
Belé, de ő olyan, mint az ura,
Szemérmes s ép oly hajthatatlan is.

BÖRTÖNŐR.

És mennyi hozománya van?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Kétszáz köteg és tán húsz mérő zab.
De paripám elvenni nem akarja,
Selypít, ha nyerit s képes arra is,
Hogy a molnár-kanczát megbabonázza.
Még megöli.

DOKTOR.

Minő örült beszéd!

BÖRTÖNŐR.

Köszönj leányom, itt közelg szerelmed.

KÉRŐ.

Hogy vagy szivem? Szép lány vagy

[s így lehullsz.

DOKTOR.

Valami zaj legyen, bármily zörej.
Ha újra kér, tedd meg, bármit kívánjon,
Kívánja bár azt, hogy hálj is vele.

BÖRTÖNŐR.

Ohó, doktor.

DOKTOR.

Nos, ez a siker útja.

BÖRTÖNŐR.

Igen, de csak azon korlátokon
Belül, melyeket a becsület enged.

DOKTOR.

Vesd félre e kicsinyes aggodalmat.
A becsület kedvéért gyermeked
Elveszszén? Csak gyógyítsd őt meg először
És ha becsületes akar maradni,
Hosszú út lesz előtte.

BÖRTÖNŐR.

Köszönöm.

DOKTOR.

Hozzátok ide, hadd nézzem meg őt.

BÖRTÖNŐR.

Jó s mondd neki, hogy itt áll Palemonja
És várja őt. Doktor, nincs igazad.

(El.)

DOKTOR.

Eredj. eredj, mi dőrék az apák!
A becsület! A gyógyuláshoz az kell —

KÉRŐ.

Azt gondolod, hogy nem becsületes?

DOKTOR.

Milyen idős?

KÉRŐ.

Tizenennyolcz éves.

DOKTOR.

Akkor

Lehet ; de mindegy, minket az nem érint :
Az atyja bármit mondhat, hogy ha látod,
Hogy azt kívánja, a miről beszéltem,
Videlicet, a húsrá vágyik — értesz ?

KÉRŐ.

Igen, nagyon jól.

DOKTOR.

Elégítsd ki vágyát
Alaposan s meggyógyul ipso facto
A mélabútól, mely lenyomja most.

KÉRŐ.

Én osztom véleményedet.

DOKTOR.

Te is

Meggyőződsz róla, jer s gyógyítsd meg őt.
(*Belép a börtönőr, leányával és a szolgával együtt.*)

BÖRTÖNŐR.

Jer, lányom, itt áll Palemon, szerelmed,
Hogy megláthasson, vár egy óra óta.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Köszönet néki e türelemért.
Nagyon kedves, hálával tartozom.

A paripát, melyet nekem adott,
Már láttad-e?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Tied vagyok, de csak a becsület
Korlátain belül. Mily messze még
A világ vége, uraim?

DOKTOR.

Csak egy nap.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Velem jössz?

KÉRŐ.

S mit csináljunk ott, leány?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Labdázunk. Mást mit is csinálhatunk?

KÉRŐ.

Nem bánom, ha ott tartjuk az esküvőnket.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Igaz! Hisz majd találunk bizonyára
Valami vak papot ez alkalomra,
A ki bennünket ottan összeadna,
A ki itt van, mind balga s kicsinyes.
S különben holnap lógni kell atyámnak
S bizony ez nagy folt lenne a dologban.
Nem Palemon vagy?

KÉRŐ.

Hát nem ismersz?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

De igen, ám velem te nem törődöl.
E kopott szoknyám s durva zubbonyom
Van, semmi más.

KÉRŐ.

Az mindegy, én akarom, hogy enyém légy.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Akarod, tényleg?

KÉRŐ.

E szép kézre mondom.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Feküdjünk ágyba hát.

KÉRŐ.

Mindjárt, ha tetszik.

(Megcsókolja.)

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Szeretnél nyalakodni?

KÉRŐ.

Csókomat

Miért törlöd le?

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Édes az nagyon
Es illatossá tesz az esküvőhöz.
Nem a rokonod, Arcitas, ez itt?

DOKTOR.

De igen, édes s örülök nagyon,
Hogy ilyen jól választott Palemon.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Azt gondolod, hogy nőül vesz?

DOKTOR.

Egész

Bizonyos.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

A te nézeted is ez?

BÖRTÖNŐR.

Igen.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Sok gyermekünk lesz, jó uram,
Hogy meghíztál. Palemon is, remélem,
Szépen meghízik; most szabad, szegény,
Sovány koszt s rossz lakástól lefogyott;
De én majd alkalmassá csókolom.

(Belép követ.)

KÖVET.

Miért maradtok itt? A legcsodásabb
Látványt mulasztjátok el, minő
Eddig nem volt soha.

BÖRTÖNŐR.

Már kivonultak?

KÖVET.

Hát persze s tisztség néked is jutott.

BÖRTÖNŐR.

Rögtön megyek is. Isten veletek hát.

DOKTOR.

Mi is veled megyünk ; nem akarom
E látványt elmulasztani.

BÖRTÖNŐR.

Nos, mit szólsz hozzá ?

DOKTOR.

Légy egész nyugodt.
Három, vagy négy nap múlva helyreáll ;
Majd rendbe hozom. — Csak ne hagyd magára,
Hanem tovább is bánj csak így vele.

KÉRŐ.

Úgy lesz.

DOKTOR.

Vezessük már be.

KÉRŐ.

Kedvesem, jer,
Ebédeljünk s kártyázzunk azután.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

De úgy-e, csókolódnai is fogunk ?

KÉRŐ.

Százszor, ha úgy kívánod.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

S húszszor is ?

KÉRŐ.

És hússzor is.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

S együtt fekszünk le aztán?

DOKTOR.

Fogadd csak el.

KÉRŐ.

Igen, kedves.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

De semmi

Bántódásom ne legyen.

KÉRŐ.

Semmi, kedves.

BÖRTÖNŐR LEÁNYA.

Mert ha igen, hát kiabálni kezdek.

(Mind el.)

III. JELENET.

Az erdőnek egy része Athén mellett, közel a küzdelem számára kijelölt térhez.

Harsonaszó. Belépnek Theseus, Hippolyta, Emilia, Pirithous és kíséret.)

EMILIA.

Én nem megyek tovább.

PIRITHOUS.

És elmulasztod

A látványt?

EMILIA.

Inkább egy ökörszemet
Tekintek meg, ha űzi a legyet,
De a döntés tanuja nem leszek.
Minden csapás, amely lesújt, nemes
Éltet fenyeget, mindegyik ütés
Jajgatva hull a helyre, melyet ér,
S halálharangnak inkább hangozik, mint
Kardcsattogásnak. Itt maradok ; ép
Elég, ha fületem veri az ég
Azzal, hogy hallja a történeteket,
Amelyek ellen nem használ siketség.
Ámde, szememtől távol tarthatom
Ily rémes látvány borzadályait.

PIRITHOUS.

Uram, testvéred itt akar maradni.

THESEUS.

Tovább kell mennie ; hőstetteket
Fog látni ott, minőket az ecset
S véső megörökített már remekben,
De most maga a természet csinálja
És játszsza a történetet ; a szem s fül
Pecsétli meg hitünket. Néked ott
Kell lenned, hisz a győztesnek jutalma
Te vagy, aki a győzött koronázza.

EMILIA.

Ha ott lennék, behúnynám a szemem.

THESEUS.

Ott kell lenned. Mert olyan ez a harcz,
Miként ha éj idején küzdenének,

Mikor az egyetlen csillag te vagy,
A mely ragyog.

EMILIA.

Kiégett már világom.
Átkot hoz ez a fény, mert megmutatja
Egymás arczat a küzdő lovagoknak.
Sötétség te, a borzalmak szülője,
Mely a halandók millióitól
Átkozva állsz, vesd rájuk fekete
Köpenyed, hogy egyik se lelje meg
A másikat; így híred megjavítnád
S vezekelnél sok gyilkosságodért,
Melyeknek súlya nyom.

HIPPOLYTA.

Csak jer velünk.

EMILIA.

Mondom, nem akarok.

THESEUS.

A lovagok
Szemed tüznél kell, hogy lángra gyűjtsák
A bátorságukat; tudd meg, te vagy
E küzdelemnek kincse, akinek
Jelen kell lenni, hogy jutalmat osszon.

EMILIA.

Bocsáss meg, az felségjog és erőt nem
Merithet, csak magából egyedül.

THESEUS.

Ahogy tetszik s akik veled maradnak,
Ellenségüknek kívánják talán e
Szolgálatot.

HIPPOLYTA.

Testvér, Isten veled !
Örülök annak, hogy én férjedet
Valamivel hamarább ismerem meg,
Miként te. És az istenekhez hő imám száll,
Hogy azt, kit a legjobbnak tartanak,
Adják férjed gyanánt.

(Mind el, kivéve Emiliát és néhány kíséretét.)

EMILIA.

Arcitasnak szelid az arcza, de
Szeme hajlása olyan, mint felajzott
Nyílé ; vagy tán éles kardhoz hasonlít,
Mely csendes hüvelyben pihen. Vitézi
Bátorság és könnyörület lakoznak
Arczán, mint hálótársak. Harczias,
Fenyegető Palemon arcza. Ha
Redőkbe vonja zordon homlokát,
Úgy látszik, hogy magába temeti,
A mire néz. De néha nem ilyen,
Mert változik a gondolat szerint,
A mely mozgatja ; hosszan néz a tárgyra,
Melylyel foglalkozik. A mélabú
Illik nemes arczához, Arcitashoz
Inkább a derű. Amde Palemon
Szomorúsága is derűbe hajlik,
Úgy elvegyítve, mintha szomorúvá
Ép a vidámság tette volna és

Vidámmá a szomorúság ; ez a
Sötét komorság, amely másokon
Vonásaikat torzítva borong,
Őnala szép köntösben él.

(Harsona- és trombitaszó, mintha rohamra szólna.)

Hallga ! Megszólalt a hívogató,
Mely lángra gyújtja a lovagokat
S döntésre szólit. Arcitas, ha elnyer,
Palemon mégis megsebezheti,
Hogy arczának szépségét elveszi.
Ó siralom, hogy könnyen meglehet.
Ha ott lennék, csak ártanék vele,
Szemük villogna, oda, hol ülök,
S e mozdulat miatt felejténének
Felfogni egy ütést, vagy tán lecsapni
Kellő időben : jobb, ha nem leszek
Közelben, mert inkább meg se születtem
Vón', semhogy ily szörnyűségnek tanúja
Legyek.

(Kürtszó, kiáltások bentől: Éljen Palemon.)

Mi az ? Beszéli hamar, mi történt ?

I. SZOLGÁLÓ.

Palemont éltetik.

EMILIA.

Ő nyert tehát.

Valószínű volt ; arczán báj, siker

Honolnak s kétségkívül ő

Az összes férfiak közt legdicsőbb.

Menj, fuss oda s mondd el, hogy áll a harcz.

(Kiáltások ; kürtszó ; üdvözlő ; «Palemon!» bentől.)

I. SZOLGÁLÓ.

Még mindig Palemon nevét kiáltják.

EMILIA.

Szaladj oda s kérdezd meg.

(Szolgáló el.)

Ó szegény

Lovagom, a csatát már elveszítéd :
Képmásodat itt hordtam jobbomon,
Palemonét meg balról : nem tudom, mért.
Mi volt oka ? A véletlen akarta :
Nem volt célom vele, de ott a szív
Baloldalon s a legtöbbet ígérő
Esély volt Palemoné.

(Megint kiáltás, üdvriadal és kürtszó, bentről.)

Bizonyára

A harcz végét jelenti e kiáltás.

(Visszatér a szolgáló.)

SZOLGÁLÓ.

Azt mondták, hogy Palemon Arcitast
Az oszloptól egy újjnyira szorítá,
S ezért éltették Palemont, de rögtön
Előre törtek hozzá társai,
Kiszabadították s most pusztá kézzel
Küzd már egymás ellen a két lovag.

EMILIA.

Mért nem változhatik át mind e kettő
Egy férfivá ! S miért ? Hisz nincsen oly nő,
A földön, ki méltó ily férfira.
A mennyi kiválóság és nemesség
Egyben lakozik, egymagában is,

Szivüket oly magasra helyezi,
 Hogy fel nem ér halandó nő odáig.
 (Kürtszó: «Arcitas»-t kiáltanak bent.)
 Még jobban ujjongnak ; megint Palemon.

SZOLGÁLÓ.

Nem, mostan Arcitas nevét kiáltják.

EMILIA.

Kérlek, figyeld meg, mit kiáltanak,
 Mindkét füleddel hallgasd, mit csinálnak.
 (Kürtszó. Kiáltások bentől: «Arcitas, Arcitas, Arcitas, győzelem».)

SZOLGÁLÓ.

Kiáltják egyre Arcitas nevét.
 Most «Győzelem, Arcitas, győzelem!»
 A harsonák a végét hirdetik.

EMILIA.

Félszemmel is lehetett látni, hogy
 Arcitas nem erőtlen báb. Szeméből
 Dús lelke égi kincse kisugárzik.
 A mint nem rejtheti soká magában
 A len a tüzet s nem foghatja perbe
 Az alacsony part a hullámokat,
 Ha szembeszáll felkorbácsolt dühükkel,
 Gondoltam, hogy a derék Palemon
 Kudarczot vall, de nem tudom, miből
 Sejtettem ezt: nem próféták az érvek,
 Képzelmünk gyakran sokkal igazabb jós,
 Itt jönnek is, ó szegény Palemon.

(Kürtszó, bentől.)

(Belépnek Theseus, Hippolyta, Pirithous, Arcitas, mint győző és
 kísérel.)

THESEUS.

Bizonytalanság gyötri ; nézd, remegve
Ott várja, mit hozunk. Emiliám
Az istenek ítélete neked
Juttatta e lovagot : ily derék
Levente ellenségre nem csapott még.
Nyújtsátok egymásnak kezeteiket.
Te az övét, te meg Emiliáét.
E frigynek köteléke szerelem
Legyen, mely úgy növekszik, mint a hogy
Az elmulás felé ti közeledtek.

ARCITAS.

Emilia, hogy te enyém lehess,
Ami legdrágább, — te rajtad kívül —
Ép azt veszítém el. És mégis olcsón
Vásároltam, mert értéked tudom.

THESEUS.

Ó szeretett testvérem, úgy beszél ő,
Mint a legjobb lovag, ki valaha
Nemes paripán ült : az istenek
Akarták bizonyára a halálát.
Féltek, hogy nemzetsége itt a földön
Nagyon hasonló lesz az égiekhez.
Ólomtömegnek látszott csak előttem
Arcitas, ha hozzá hasonlítottam,
Úgy elragadta lelkem : bármikép
Dicsérném minden részét, Arcitas
Semmit se vesztené vele. Hiszen
Az, aki ily derék, még derekabbra
Akadhatott. Az éjszaka fülébe
Két csalogány zengett dalt versenyezve.
Most az egyik dala volt hangosabb,

Utána rögtön a másik s megint
 Az első és egymást harsogja túl
 A kettő, hogy itélni nem tudott
 A fül. Így volt a két rokonnal is,
 Mig nehezen az ég akaratából
 Egyik győzött. Viseljed a füzért
 A diadalmak mámorával. Ám
 Szolgáltassunk a legyőzöttnek is
 Igazságot minél előbb. Tudom,
 Éltük teher nekik. Tehát vegyétek
 El tőlük. Nem nekünk való e látvány;
 Távozzunk innen, — bár örül szivünk
 Nem ment a bútól. — Fond át karjaiddal
 Jutalmadat, tudom, el nem veszítnéd
 Egész világért. Hippolyta, mért
 Csillog szemedbe' könny?

EMILIA.

Ez győzelem?

Irgalmatok hová tűnt égiek?
 Parancsotokból történt mindez így.
 Nekem jutott ez elhagyott, szegény
 Nyomorult herczeg megvigasztalása;
 Elmetszé életének fonálát,
 Mely az összes nőknél is többet ér.
 Meghálnék én is inkább.

HIPPOLYTA.

Ó szörnyűség, hogy egyre két ily szempár
 Mered s egynek meg kell vakulni érte.

THESEUS.

Így lesz.

(*Mind, el.*)

IV. JELENET.

Ugyanott. A vesztőhely.

(Belépnek Palemon és lovagjai, béklyókban a börtönőr, hóhér és őrök.)

PALEMON.

Sok ember van, aki túléli a
Tömeg szeretetét ; ugyanez áll
Nem egy anyára s gyermekére is.
Kis vigaszt nyujthat ez a gondolat.
Bár meghalunk, de szánakozik a
Világ rajtunk ; kívánják, hogy tovább is
Éljünk ; az aggkor gyűlölt nyomorát
Kikerüljük s a csúz gyötrelmeit,
A köszvényt is rászedjük, mely utolsó
Óráinkban létünkre lesben áll,
Miként komor árny. Így az istenekhez
Megtörhetetlen s daliásan érek,
Nem nyomva le korhadt bűnök súlyától.
Örömmel látnak bár az égiek,
S nektárt inkább itatnak majd velünk,
Szívesebben, miként a többivel,
Mert mi vagyunk a tisztább szellemek.
Kedves barátim, éltetek lehull, e
Szegényes vigaszért nagyon is olcsón
Adtátok oda.

ELSŐ LOVAG.

Nincs halál, amely
Nagyobb gyönyör lehetne. A szerencse
Győzött le minket s ennek jogcíme
Oly pillanatnyi csak, mint a minő

Biztos halálunk ; nincsenek fölöttünk
Dicsőségben csak egy szemernyivel sem.

MÁSODIK LOVAG.

Vegyünk búcsút, barátaim s türelmünk
Bosszantsa csak a forgandó szerencsét,
Hogy megszédüljön ellenállásunktól.

HARMADIK LOVAG.

Ki kezdi?

PALEMON.

Az, aki a lakomára
Hozott ide, izlelje meg először.
Ah, kedves, jó barátom, a te bájos
Leányodnak köszönöm, hogy szabaddá
Lettem, most te adod örökre meg
Szabadságom. Kérlek, hogy van leányod?
Hallottam, hogy beteg volt és baja
Fájdalmat okozott.

BÖRTÖNŐR.

Uram, a lány
Meggyógyult és menyekzőjét megúli
Már nemsokára.

PALEMON.

Rövid életemre,
Örülök néki és ez az utolsó,
A mi nekem még örömet szerez,
Nevemben, kérlek, üdvözljed őt,
S hogy kipótolja azt, a mi hiányzik,
Add ezt neki.

(Erszényt ad.)

ELSŐ LOVAG.

Mind hozzájárulunk.

MÁSODIK LOVAG.

Leány-e még?

PALEMON.

Azt gondolom, igen,
Derék teremtés; többel tartozom
Neki, mint szóval ki lehet fejezni,
Vagy a miért jutalmat adhatok.

A HÁROM LOVAG.

Ajánlj minket neki.

(Átadják erszényeiket.)

BÖRTÖNŐR.

Jóságtokat az ég fizesse vissza,
S tegye hálássá gyermekem szívét.

PALEMON.

Ég áldjon! S életemet tedd oly rövidde,
Mint búcsúm volt.

ELSŐ LOVAG.

Vezess, vitéz rokon.

A HÁROM LOVAG.

Vidám szívvel követünk a halálba.

(Palemon a tőkére hajítja fejét. Nagy zaj hallatszik: Fussatok!
Mentsétek meg! Álljatok meg! Belép sietve egy követ.)

KÖVET.

Megálljatok ! Az istenekre mondom !
Megálljatok !

(Belép Pirithous, sietve)

PIRITHOUS.

Csak vissza, álljatok meg !
Átkos sietség, elhamarkodottan
Igy végét vetni ! Nemes Palemon !
Az istenek dicsősége ragyog fel
Jövő éltedben, mely még vár reád !

PALEMON.

Lehetséges hát, miután Vénust
Álnoknak mondtam ? Hogy történhetett ?

PIRITHOUS.

Kelj fel, dicső uram s figyelj a hírre,
(Palemon felkel.)

Melyet hozok ; fájdalmas s édes is !

PALEMON.

Almunkból vajjon mi ébreszthetett fel ?

PIRITHOUS.

Figyelj csak. Rokonod a paripára
Ült, a melyet Emilia adott
Imént neki. Fekete mén, egyetlen
Fehér szál nem volt rajt' található.
Az értékét ez — némelyek szerint —
Csökkenti és sokan — bármily kiváló —
Nem is vennék meg ; beigazolást itt
Talál a babona. E paripán

Lovagolt végig Arcitas Athénben
És büszke léptekkel, miként ha nem
Akart vón' az utczákon átrobogni,
A köveket inkább számlálni látszott ;
Pedig, ha lovasának büszkesége
Lehetett vón', nyílként röpté őt.
A mint így lépked s számolgatja a
Kövezetet, tánczolva a zenére,
Melyet saját patkója ver ki onnan,
— Azt mondják, hogy a zene is a vas
Csengésétől veszi eredetét —
Irigy kavics, hideg, mint vén Saturnus
S gonosz tűzforrást rejtve el magában,
Szikrát, vagy tán kengőzt lövelt ki, mért,
Nem vitatom ; a tüzes paripa
Lángolva tűzként, rettegésbe esve,
Ágaskodik s megbokrosodva, minden
Fegyelmet, rendet elfelejteni látszik ;
Sarkantyúzásra sertésként nyöszörg,
Toporzékolva, semmire se hajt ;
Csellel, haraggal, mindenféleképen
A nyeregből kivetné lovasát.
De ő szilárdan ül ; a fék erős,
A kantár nem szakad el s térdei
Addig szorítják a paripát két
Hátsó lábára, míg magasra szökve
Arcitas lábai feje fölé
Kerültek s úgy látszott, hogy lóg a légben.
Diadalkoszorúja is lehullt
Fejéről s hátraesett hirtelen
A vad mén is, súlyával lovasára
Borulva rá. Még él, bár oly hajóként,
Amely a víz fölött van, de csak egy
Hullámra vár, hogy elmerüljön aztán.

Szeretne még beszélni veletek.

Nézd, itt jön.

(*Belépnek Theseus, Hippolyta, Emilia, Arcitas hordógyon.*)

PALEMON.

Ah, ily véget ér tehát
Barátságunk? Milyen hatalmasak
Az istenek! Arcitas, ha szived,
Bátor, nemes szived még nem törött meg,
Intézd hozzám utolsó szavaid.
Palemon, én vagyok, a ki szeretlek,
Még haldokolva is.

ARCITAS.

Emiliát vedd,
S vele egész világnak gyönyörét.
Nyujtsad kezéd. Ég áldjon, ez utolsó
Óram volt. Tán botlottam, áruló
Azonban sohasem valék; bocsáss meg
Nekem, barátom. Szép Emiliától
Csak egy csókot.

(*Megcsókolja.*)

S most vége az egésznek
Fogadd el — meghalok.

PALEMON.

Hős lelked az
Elysiumba szálljon.

EMILIA.

Szemeid
Hadd zárjam én le, herczegem; veled
Legyen az üdvözültek serege.

Derék, jó ember voltál ; a mig élek,
E napot a könnyeknek szentelem.

PALEMON.

Én meg dicső hírének.

THESEUS.

E helyen

Küzdöttek először s épen itt,
Én választottalak el bennetek.
Hogy élsz még, adj hálát az isteneknek ;
Ő a szerepét eljátszotta már
És, bár rövid volt, jól játszotta végig.
A te napod tovább él és az ég
Áldása harmatozza meg szived.
Hatalmas Vénus kegyesen fogadta
Oltárán áldozatodat ; s kegyét,
Szeretve árasztotta rád.
Mars is beigazolta jóslatát.
Arcitasnak jutott a küzdelemben
A győzelem : és így az istenek
Igazságot szolgáltatnak. Vigyétek
El innen.

PALEMON.

Ó rokon, kedves rokon,
Miért vágyódtunk arra, ami vágyunk
Elvesztésébe került ; semmi sem
Szerezheté meg nekünk a szerelmet,
Csak drága szeretetnek elvesztése ?

THESEUS.

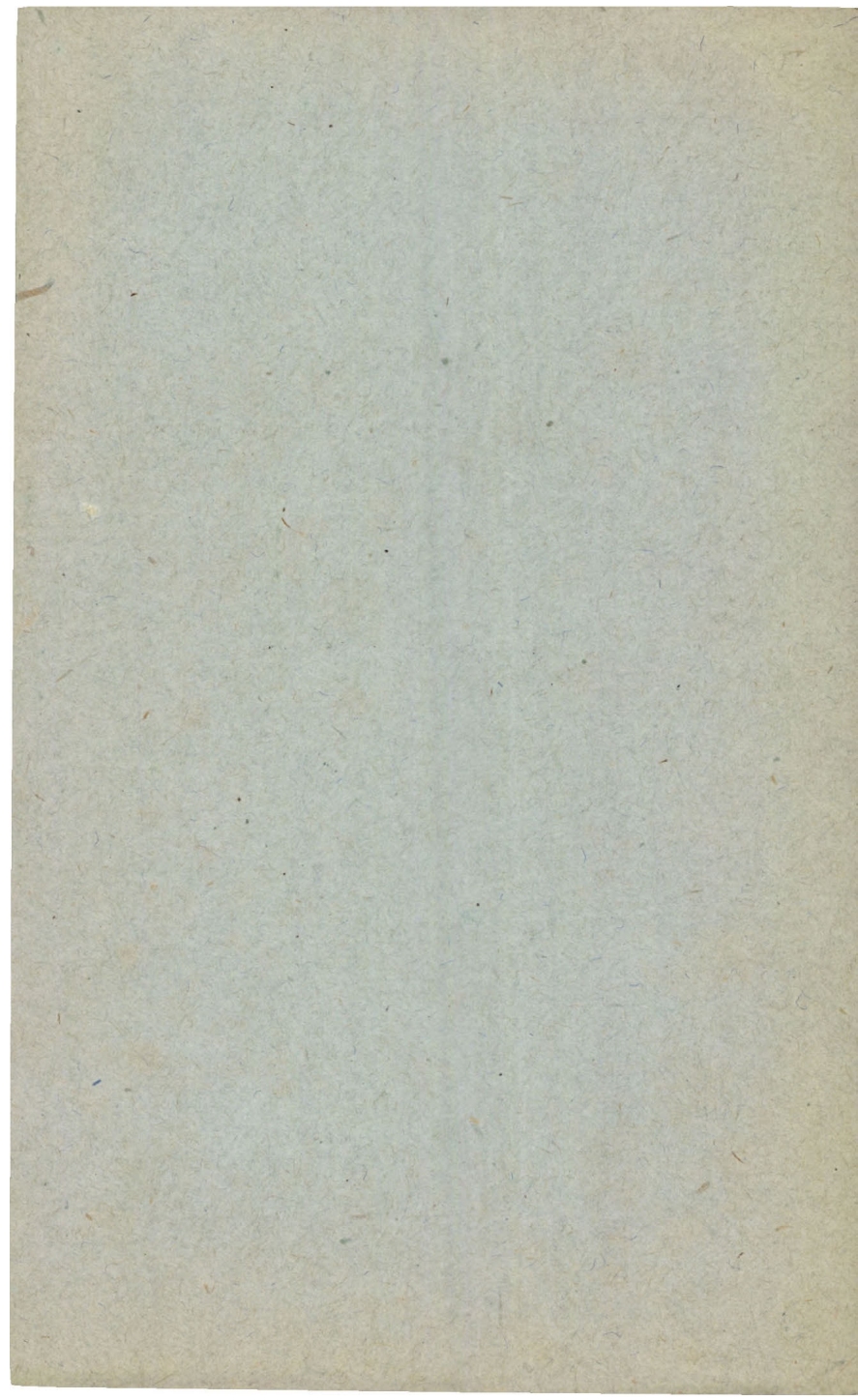
Soha nem játszott a szerencse ily
Alattomos játékot mi velünk,

Ha a legyőzött diadalt arat
S a győző vesztes ; de az istenek
Pártatlanok voltak az átmenetben.
Rokonod is elismeré a nőre
Jogczímedet : te pillantottad őt meg
Először s rögtön felfedéd szerelmed.
Im' visszaadta néked, mint lopott
Ékszert és azt akarta, hogy a lelkét
Bocsánatoddal engedd a nagy útra :
Kezemből kiveszik az istenek
Az igazságszolgáltatást s maguk
Itélkeznek. S most vidd el hölgyedet,
S a vérpadot hagyják el híveid.
Barátaim legyenek. Pár napig
Boruljon szíveinkre fájdalom,
Míg Arcitas tetemét nem helyezték
Nyugvóra ; aztán hadd öltsök magunkra
Az esküvői köntöst s Palemonnal
Együtt ujjongjunk, akit megsirattunk
Egy óra előtt s oly őszinte részvét
Fogott el, mint a mennyire örültem
Arcitasnak. Most szánom Arcitást
S Palemonért örül szívem. Ti égi
Varázslók, mit csináltok mi belőlünk ?
Azért ujjongunk, a mit elveszítünk,
És gyászolunk, azért, mit elnyerünk.
Igazi gyermekek vagyunk mi gyakran.
Legyünk azért hálásak, a mi van
S nem szállunk perbe Véled, ki vitáink
Fölött állsz ! Most jerünk és cselekedjünk
A mint az alkalom kívánja tőlünk.

EPILOGUS.

Kérdezzem-e, hogy tetszett ez a játék ?
De úgy érzem, miként ha félve járnék,
Miként a diákok. Megálljatok,
Hadd nézzek végig, kissé várjatok !
Egy sem mosolyg ? Hát ez mire vezet ?
Az nézzen fel, aki lányt szeretett.
Csodálatos, nincs egy sem köztetek ?
Érzétek ellen hát püsszegjétek,
Rontsátok a vásárt ; el nem veszünk,
A legrosszabbra is készek leszünk.
De ne higyjétek rólam, hogy merészen
Biztosnak tartom a sikert egészen !
Távolról sem ; elértük már a czélt,
Ha színjátékunk szépen elregélt
Mindent ; de új s jobb mű kerül elétek,
S szerelmetek más helyre ne vigyétek
Tiétek erőnk és szolgálatunk,
Urak, jó éjszakát kívánhatunk.





FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.